

**KURUMLAR-ARASI
KORUMA SEKTÖRÜ
İHTİYAÇ
DEĞERLENDİRME
ANALİZİ**

HAZİRAN 2021

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Teşekkür Bölümü

Koruma Çalışma Grubu, katkı ve desteklerinden ötürü aşağıdaki **Sektör Ortaklarına** teşekkürlerini sunar

AAR Japan, Adana Göçmen Merkezi, ARSA, CARE, KDC, Dünya Doktorları Derneği, Dünya Evimiz Uluslararası Dayanışma Derneği, El Bir Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Gaziantep Ensar Toplum Merkezi, GOAL, HİMAYE, HRDF, IBC, İGAM, Keçiören Göçmen Merkezi, Maya Vakfı, MDM, MSYD, MSYDD, SAMS, Şanlıurfa Göçmen Merkezi, SGDD-ASAM, Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği, STL, TAHA, TRC, UNHCR, WALD, WHH.

Koruma Çalışma Grubu, katkı ve desteklerinden ötürü aşağıdaki **Belediyelere** de teşekkürlerini sunar:

Adana Büyükşehir Belediyesi, Adıyaman Belediyesi, Kilis Belediyesi, Nusaybin Belediyesi.

İLETİŞİM
BİLGİLERİMİZ:

Lara Özügergin

Kurumlar-Arası Koordinasyon Müdür Yardımcısı

Kurulumlar-Arası Koordinasyon Birimi

E-posta: ozugergi@unhcr.org

Levent Ekşi

Kıdemli Bilgi Yönetimi Müdür Yardımcısı

Bilgi Yönetimi Birimi

E-posta: eksi@unhcr.org

İçindekiler

Yönetici Özeti.....	3
Gerekçe ve Hedefler	7
Kurumlar-Arası Koruma İhtiyaçları Değerlendirmesinin 4. Turu	8
Katılımcı Profilleri ve Demografik Bilgi.....	9
Analiz Bulguları	12
Hak ve Hizmetlere İlişkin Bilgiye Erişim	12
Hizmetlere Erişim	15
Sağlık Hizmetlerine Erişim	18
COVID-19 Aşılarına Erişim	21
Eğitime Erişim.....	24
İş, Gelir ve Yardım.....	27
İş.....	27
Gelir ve Sosyal Yardımlar	30
Temel İhtiyaçlara Erişim ve Hane Giderleri.....	32
Koruma ve Topluluk Seviyesinde Endişeler.....	34
Dijital Araçlara ve Dijital Okuryazarlığa Erişim	40
Sonuçlar ve Öneriler	43
Sonraki Adımlar	46
Ek	47

Yönetici Özeti

Koruma sektörü kurumlar-arası ihtiyaç değerlendirmesinin Dördüncü Turu, 1.266 kişiden oluşan örneklem büyüklüğüyle (hane düzeyinde toplam 6.251 kişiyi temsilen), 29 sektör ortağı (Toplum Odaklı Kurumlar dâhil) ve 4 Belediye aracılığıyla Haziran 2021'de gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya dâhil olan mülteci katılımcılarının büyük bir çoğunluğunu Suriyeliler oluşturmakta ve bunu Afganistan, Irak, İran ve diğer ülkelerin vatandaşları izlemektedir.

Bu karşılaştırmalı analiz, COVID-19'un mülteci topluluklar üzerindeki etkisine, koruma ve topluluk düzeyindeki endişeler, bilgiye erişim, hizmetlere erişim (sağlık ve eğitim dâhil), iş, gelir ve temel ihtiyaçlara erişim gibi çeşitli tematik alanlara ilişkin Türkiye'deki koruma durumuna yönelik genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Bu Turda, COVID-19 aşılarna erişim, dijital araçlara erişim ve dijital okuryazarlık dâhil olmak üzere güncel bağlamdaki değişikliklere istinaden ek tematik alanlara ilişkin sorular da dâhil edilmiştir. Analiz, değerlendirme süresince tespit edilen engel ve zorluklara yönelik çeşitli önlemler ve öneriler ortaya koymaktadır.

Dördüncü Tur değerlendirmesinden elde edilen ana bulgular aşağıda belirtilmiştir:

- Topluluklarının yarısından fazlası (59%) haklar ve hizmetlere ilişkin bilgilere erişim düzeyleri sorulduğunda, kendilerini ya bilgili ya da çok bilgili hissettiklerini belirtmektedir. Ancak **kırsal nüfusun, Afganların ve İranlıların diğer gruplara kıyasla daha fazla bilgiye ihtiyacı olduğu belirlenmiştir**. Mali/maddi yardım, üçüncü ülkeye yerleştirme ve Türkiye'de çalışmakla ilgili bilgiler toplulukların en üst sırada belirlenen bilgi ihtiyaçları arasında olurken, **bu tur aynı zamanda kayıt ve belgelemenin yanı sıra hukuki yardımı da toplulukların yeni bilgi ihtiyaçları olarak tanımlamıştır**. Gruplar arasında COVID-19 aşılı hakkında bilgi ihtiyacı artmıştır. Birincil bilgi kaynağı olarak katılımcıların, kendi topluluklarını tercih ettiği belirlenmiştir.
- Temel hizmetlere erişim seviyeleri geçtiğimiz sene içerisinde değişkenlik gösterirken, dördüncü turda temel hizmetlere erişim noktasında kayda değer gelişmeler tespit edilmiştir. Bu turda, hizmetlere erişmeye çalışan %91 katılımcıdan %31'lik kesimi hizmetlere erişim sağlayamamıştır. **Göçer nüfus (%44'ü hizmetlere erişemediğini belirtmiştir); kadınların hane sorumlusu olduğu haneler (%36) ve Afgan katılımcıların (%34) diğer gruplara kıyasla hizmetlere erişimde daha fazla zorlukla karşılaştığı tespit edilmiştir**. Erişimde güçlük yaşanan hizmetler geçtiğimiz yıl içerisinde çoğunlukla aynı kalmış olup (İGİM [İl Göç İdaresi Müdürlüğü] hizmetleri, SUY [Sosyal Uyum yardımı] ve ŞEY [Eğitim İçin Şartlı Nakit Yardımı] ve eğitim dâhil), COVID-19 ile ilgili bu hizmetlere erişimdeki engellerin çoğu, azalan

operasyonel kapasite ve hizmet sunumu yöntemlerindeki değişiklikten (uzaktan/çevrimiçi yöntemler aracılığıyla sağlanan hizmetlere erişimdeki zorluklar) dolayı meydana gelmiştir.

- Geçen yıl boyunca, sağlık hizmetleri ve hizmet sağlayıcıları, mülteci toplulukları tarafından ulaşılmaması en zor olanlar arasında yer almıştır. **Sağlık hizmetlerine erişimdeki ana engeller, çoğunlukla (hem Uluslararası Koruma başvuru sahipleri hem de kayıt ve belgelendirme bekleyen kişiler dâhil) diğer uyruklardan olan bireyler için yasal durum ve sigortaların statüsüyle ilgiliyken, Suriyeliler için temel engeller COVID-19 koşullarıyla ilgilidir.** Kadınların cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) ile jinekoloji ve obstetrik hizmetlere erişiminde kayda değer iyileşmeler kaydedilmiştir. Fakat Afgan kadınların yaklaşık yarısı bu hizmetlere erişmeye çalıştığını ve erişemediğini belirtmiştir.
- Türkiye'nin ulusal aşı planı hakkında (kırsal nüfus ve Afganlar tarafından bu hususta düşük farkındalık rapor edilmiştir) görece yüksek farkındalık düzeylerine (%74) ve birçoğunun aşı için uygunluk durumlarını sorgulayabildiklerini ifade etmesine rağmen, katılımcıların **yalnızca %36'sının veri toplama sırasında COVID-19 aşısı olmuş olduğu belirlenmiştir. Hizmetlere erişmeye çalışanların karşılaştığı zorluklar arasında internet sitelerini/sistemlerini kullanamama (özellikle kırsal nüfus, Suriye vatandaşları ve Orta Anadolu ve Diğer bölgelerde ikamet eden kişiler), geçerli kimliklerinin olmaması ve dil engelleri (özellikle kadınlar için) yer almaktadır.** Aşı olmak için herhangi bir işlem yapmayan bireylerin çoğu bu hususta detaylı bilgi paylaşmak istemezken, bir kısmı da süreç ile ilgili net bilgilerinin olmadığını ve aşı olmak istemediklerini ifade etmiştir.
- Hanelerin %63'ü okul çağında çocukları olduğunu bildirmiş ve bu oranın yaklaşık yarısının okullara kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (bu oran kırsal kesimde yaşayan çocuklar için daha düşüktür). Bu çocuklar arasında yalnızca %33'ü her zaman EBA online/TV'ye eriştiklerini belirtmiştir. Geçtiğimiz Turlarda tespit edildiği üzere temelde karşılaşılan zorluklar ise ekipman ve altyapının olmaması veya yetersiz olması (özellikle Afgan haneler için geçerlidir) ve EBA hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması (özellikle Afgan ve Iraklı çocuklar için bir engeldir) olarak tespit edilmiştir. **Okul çağındaki çocukların okula gitmemesinin en önemli nedenleri arasında ise kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar (Afgan uyruklu hane halkları için daha belirgin bir engel olarak belirlenmiştir) ve maddi engeller (özellikle hane sorumlusu kadın olan haneler ve İran uyruklu haneler tarafından belirtilmiştir) bulunmaktadır.**
- Önceki turlara benzer şekilde, katılımcıların çoğunluğu COVID-19 pandemisi öncesinde kayıt dışı çalıştığını belirtmiştir. **Geçtiğimiz yıl boyunca gözlemlendiği üzere, bu Turda da katılımcıların birçoğunun (%69) çalışma durumunun olumsuz yönde değiştiği (özellikle Afgan ve İranlılar için) tespit edilmiştir. Buna rağmen, bir önceki Tura kıyasla hafif**

iyileşmeler tespit edilmiştir. Çalışma durumu ve koşullarındaki değişikliklerin ana nedenleri COVID-19 ile ilgili olmaya devam etmektedir.

- Hane düzeyinde yapılan değerlendirmede tespit edilen tüm çocuklardan %5'inin, önceki Turlarda olduğu gibi çalıştığı belirlenmiştir. Endişe verici bir şekilde, çalıştığı tespit edilen çocukların **neredeyse üçte biri 12 yaşın altındadır.** Çocuk işçiliğinin yaygın olduğu sektörler arasında tekstil ve terzilik, tarım ve hayvancılık ve sokakta çalışmak yer almaktadır. **Genel olarak %1'i zorla dilenmeden bahsederken, çocuklu Irak uyruklu haneler için bu oran %14'e yükselmektedir.** Çocuk işçiliğinin temel sebeplerinin hanelerin kötüleşen sosyo-ekonomik durumu ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.
- COVID öncesi dönemlerle karşılaştırıldığında, hane halkı harcama seviyelerinde artış olduğu gözlemlenmiştir. Genel olarak, **%85'i aylık giderlerini ve temel ihtiyaçları tam olarak karşılayamadıklarını belirtmiştir. Fakat geçtiğimiz tura kıyasla, sosyo-ekonomik açıdan en hassas olan grupların (yani masrafları hiçbir şekilde karşılayamadıklarını belirten bireylerin) durumlarında hafif de olsa iyileşmeler olduğu tespit edilmiştir.** Bununla birlikte, Afganların sadece %8'i ve İranlıların %10'u ile Ege Bölgesi'nde ikamet edenlerin %4'ü ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabildiklerini bildirmektedir. Aylık giderlerini karşılayamayanların önemli bir kısmı, yemek/gıda, kira/konut ve fatura giderlerini yönetmekte zorlandıklarını belirtmektedir. Bununla bağlantılı olarak, **%98'i olumsuz bir başa çıkma mekanizması benimsediklerini belirtmektedir. Önceki turlardan farklı olarak, temel gıda giderlerinin azaltılması (özellikle kırsal nüfus ve Afganlar için), katılımcıların yarısı için birincil olumsuz başa çıkma stratejisi olarak belirlenmiştir.**
- (Özellikle İranlılar ve Güneydoğu ve Marmara bölgelerindeki katılımcılar tarafından ifade edilen) **bireysel ve topluluk düzeyinde artan stres dâhil olmak üzere koruma ve topluluk düzeyindeki endişeler, (İranlılar tarafından ortalamanın üzerinde rapor edilmiş olan) aile içi şiddet, (özellikle İranlı ve Iraklı toplulukların yanı sıra kadınlar tarafından da bahsedilen) hane halkı üyeleri arasındaki çatışmalar ve yerel toplulukla artan çatışma/gerginlik (yine İranlılar tarafından ortalamanın üzerinde belirtilmiştir) bildirilmeye devam etmektedir.** Katılımcıların bir kısmı, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel şiddet ve istismardaki artışın yanı sıra kendi toplulukları içinde çocuk yaşta evliliklerdeki (Ege'de gözlenen ortalamanın üzerinde) artıştan da bahsetmektedir. Geçen yıl boyunca, katılımcılar bir koruma endişesiyle karşılaştıklarında polisi ilk başvuracakları destek mekanizması olarak belirtmiştir. Bunu ise kendi toplulukları içindeki destek mekanizmaları izlemiştir. Genel olarak, bir koruma endişesi veya yönetsel/idari sorunlarla karşı karşıya

kalındığında, yasal çözümlerle ilgili olarak mülteci topluluklarında karşılanmayan ihtiyaçların olduğu belirlenmiştir.

- **Katılımcıların neredeyse yarısı, dijital araçların eksikliğinden dolayı (özellikle kadınların hane sorumlusu olduğu haneler ve Güneydoğu'daki katılımcılar tarafından belirtilmektedir) uzaktan/çevrimiçi olarak sağlanan hizmetlere erişimde zorluklarla karşılaştıklarını belirtirken, %59'u hizmetlere erişirken ya zorluklarla karşılaştıklarını ya da dijital platformlarını hiç kullanamadıklarını belirtmektedir.**

Gerekçe ve Hedefler

Türkiye'deki Koruma Sektörü Çalışma Grubu, Haziran 2020'den bu yana üç ayda bir ortak ihtiyaç değerlendirmeleri yapmaktadır. Süreç, Türkiye'de korumaya ve insani yardım alanına ilişkin anlayışı geliştirmeyi, kanıta dayalı programlama ve daha kapsamlı müdahaleler için ihtiyaçları sistematik olarak tespit edebilecek bir mekanizma kurmayı ve gerek yerel gerek merkezi düzeyde savunuculuk çalışmalarını bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. COVID-19 pandemisi, sektöre, genel olarak erişim bakış açısıyla diğer sektörlerle ve tematik alanlara (eğitim, geçim, temel ihtiyaçlar, sağlık) ilişkin sorularla ve ağırlıklı olarak korumaya yönelik uyumlu ve kurumlar-arası bir ihtiyaç analizi aracı geliştirme fırsatı sunmuştur.

Koruma ihtiyaçları değerlendirmesinin ilk üç turunun bulguları, Koruma ve diğer 3RP sektör toplantıları, sektörler arası koordinasyon platformu (yani Suriye Görev Gücü) ve Türkiye'de Kalkınma Koordinasyon yapısı altında Sosyo-Ekonomik Görev Ekibi dâhil -- ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere -- çoklu koordinasyon platformlarında sunulmuştur. Bulgular, Türkiye'deki ortaklar için müdahale çerçevesi sunan 2021-2022 3RP Koruma Sektörü bölümünün temelini oluşturmuştur. Ortakların ülke çapındaki koruma durumuna ilişkin genel gözlemlerine ek olarak, bu Turdan elde edilen bulgular, sektör için 3RP 2022 başvurusu kapsamındaki programlamanın kapsamı ve içeriğine ilişkin tavsiyeleri içeren bir rehber belgenin temelini de oluşturmuştur. Bulgular, ortakların proje tekliflerine dâhil edilmeye devam etmekte olup süregelen savunuculuk çalışmalarının bir parçası olarak fon sağlayıcı kuruluşlara sunulmuştur.

Toplam 1.020 kişiyle görüşme yapılan koruma ihtiyaçları değerlendirmesinin ilk turu¹, 12 kurumun katılımıyla 2020 yılının Haziran ayında gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmenin ikinci turu,² 1.039 kişiyle görüşülerek 18 kurumun desteğiyle Eylül 2020'de gerçekleştirilmiştir. Koruma ihtiyaçları değerlendirmesinin üçüncü turu,³ Ocak 2021'de 16 sektör ortağı ve 9 belediyenin katılımıyla gerçekleştirilmiş; belediyeler, değerlendirme çok paydaşlı yapısını geliştirmek ve paydaşlar arasındaki tamamlayıcılığı güçlendirmek için bir pilot yaklaşım başlatmıştır. Çalışmanın üçüncü turunda toplam 1.173 kişiyle görüşülmüştür. Değerlendirme bulguları yaş, toplumsal cinsiyet ve çeşitlilik belirteçleri kullanılarak ilk üç tur ile bağlantılı olarak aşağıdaki kriterlerle analiz edilmiştir: katılımcının cinsiyeti, hane sorumlusunun cinsiyeti, nüfus grubu ve coğrafi konumlar. Ardından,

¹ Birinci Tur [Kapsamlı Rapor](#) ve [PowerBI Dashboarda](#) Bağlantı

² İkinci Tur [Kapsamlı Rapor](#) ve [PowerBI Dashboard](#)

³ Üçüncü Tur [Kapsamlı Rapor](#) ve [PowerBI Dashboard](#)

üç turun karşılaştırmalı bir analizini içeren kapsamlı bir raporla bulgular paylaşılmış ve anonim veriler PowerBI Dashboard aracılığıyla 3RP sektörler vasıtasıyla hazır hale getirilmiştir.

Kurumlar-Arası Koruma İhtiyaçları Değerlendirmesinin 4. Turu

Çalışmanın 4. Turunun hazırlanmasında Koruma sektörü ortaklarıyla iş birliği içinde geliştirilen ortak koruma ihtiyaçları değerlendirme anketi, bağlamdaki değişiklikleri yansıtacak şekilde revize edilmiştir. Anketteki sorgulama alanları arasında demografik bilgiler (kayıt durumuyla ilgili ayrıntılar dâhil), bilgiye erişim; sağlık (ve ayrıca COVID-19 aşılara erişimle ilgili ayrı bir bölüm) ve eğitim dâhil olmak üzere temel hizmetlere erişim; iş, gelir ve yardım; temel ihtiyaçlara erişim; topluluk ve koruma endişeleri; adli yardıma erişim; ve dijital araçlara erişim yer almaktadır. Anket sorularına, [bu bağlantı](#) aracılığıyla ulaşılabilir.

Metodoloji, örnekleme ve coğrafi dağılım etrafındaki süreç, belirli bir süre boyunca bulguların karşılaştırılabilirliğini sağlamak için 1-3. Turlara benzerdir. Süreç hakkında daha fazla bilgi için lütfen Ek I'e bakınız. Veriler telefon görüşmeleri ve Kobo aracılığıyla **21 Haziran – 2 Temmuz 2021** tarihleri arasında toplanmıştır.

4. Tur kapsamında toplanan ve anonimleştirilmiş veriler [PowerBI Dashboard](#)'da mevcuttur.

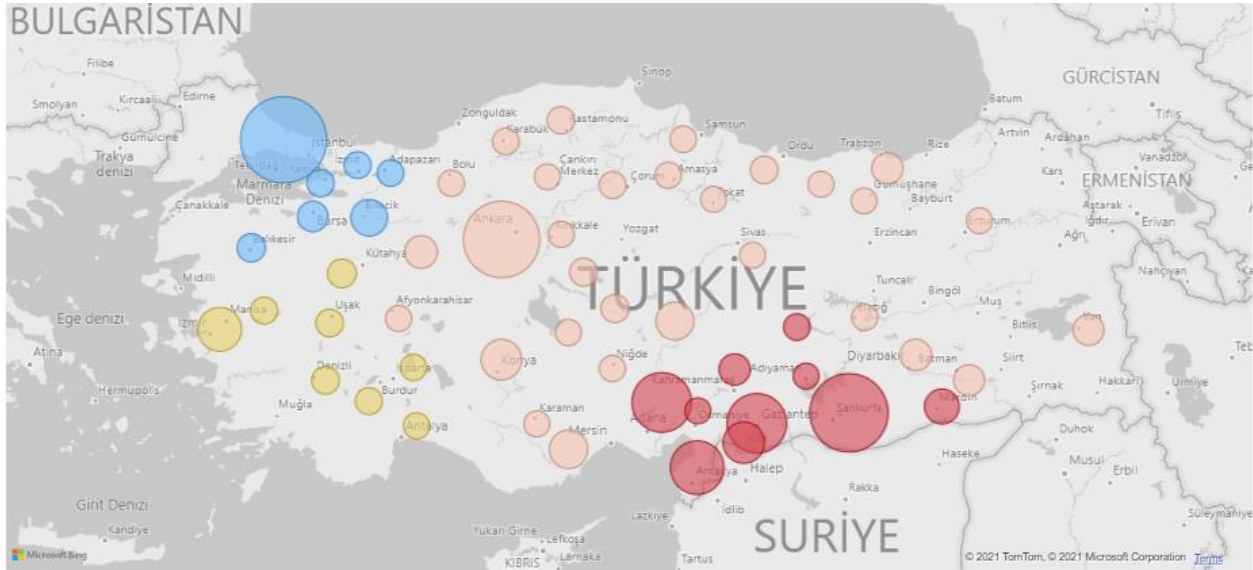

Katılımcı Profilleri ve Demografik Bilgi

- Hane düzeyinde toplam 6.231 kişiyi temsilen **1.221 kişinin çalışmaya katılmak üzere bilgilendirilmiş rızaları** alınmıştır.

İl Başına Katılımcılar

Bölge 1 Bölge 2 Bölge 3 Bölge 4

Şekil 1 - Renkler dört bölgeyi, halkaların boyutu ise konum başına görüşme yapılan kişilerin yoğunluğunu temsil etmektedir.

- Görüşme yapılan kişilerin sayısı, her bölgede yaşayan toplam mülteci nüfusuyla orantılıdır. Dolayısıyla coğrafi bölge başına yapılan telefon görüşmelerinin yoğunluğu açısından dört Tur arasında büyük bir değişiklik olmamıştır⁴. Bu Turda coğrafi bölge başına yapılan görüşmelerin sayısı aşağıdaki gibidir:

Coğrafi Bölge	Görüşme Sayısı
Güneydoğu (1. Bölge)	506
Ege (2. Bölge)	84
Marmara (3. Bölge)	234
İç Anadolu ve Diğer (4. Bölge)	397

⁴ İlk Turda, bölge başına yapılan görüşmelerin sayısı Güneydoğu'da (1. Bölge) 441, Ege'de (2. Bölge) 63, Marmara'da (Bölge 3) 221 ve İç Anadolu ve Diğer bölgelerde (4. Bölge) 295'tir.

İkinci Turda, bölge başına yapılan görüşmelerin sayısı Güneydoğu'da (1. Bölge) 481, Ege'de (2. Bölge) 57, Marmara'da (3. Bölge) 218 ve İç Anadolu ve Diğer bölgelerde (4. Bölge) 299'dur.

Üçüncü Turda, bölge başına yapılan görüşmelerin sayısı Güneydoğu'da (1. Bölge) 514, Ege'de (2. Bölge) 75, Marmara'da (3. Bölge) 241 ve İç Anadolu ve Diğer bölgelerde (4. Bölge) 343'tür.

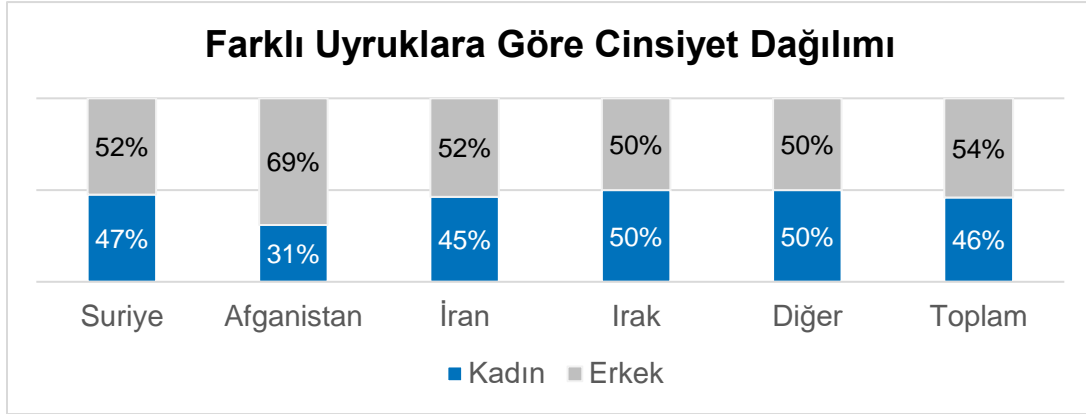

- Analiz boyunca, katılımcıların uyruklarına dikkat edilmiştir. Çalışmaya katılan kişilerin uyruklarının dağılımı şu şekildedir: Suriye (810), Afganistan (153), Irak (141), İran (69) ve Diğer Milliyetler⁵ (48). Coğrafi bölge başına katılan mültecilerin milliyet dağılımı şu şekildedir:

Coğrafi Bölge	Suriye	Afganistan	Irak	İran	Diğer
Güneydoğu (1. Bölge)	450	14	22	12	8
Ege (2. Bölge)	47	16	10	7	4
Marmara (3. Bölge)	158	23	16	21	16
İç Anadolu ve Diğer (4. Bölge)	155	100	93	29	20

- Katılımcıların %94'ü GİGM'ye (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) kayıtlıdır.** Bunların %63'ü Geçici Koruma kapsamında kayıtlı Suriyeli katılımcılardır (%77'si Geçici Koruma kapsamında ve %22'sinin Geçici Koruma Kayıt Belgeleri vardır). Genel olarak, %26'sı Uluslararası Koruma kapsamında kayıtlı olup, bunların %45'i şartlı mültecidir, %39'u statü belirleme görüşmelerini beklemektedir, %13'ü statü belirleme görüşmelerini yapmış ve GİGM'den karar beklemektedir ve %2'si ret almış ve temyiz prosedürleri için Uluslararası Koruma Değerlendirme Komitesi'ne başvuruda bulunmuştur.
- Kayıt ve belgelendirme bekleyen diğer uyruklardan bireylerin hizmetlere erişimiyle ilgili bulguları sunmak için, **bu Turda ağırlıklı olarak Orta Anadolu ve Diğer bölgeden 'kayıtsız nüfus' örneği dâhil edilmiştir.** Tüm bölgelerde (çoğunlukla Orta Anadolu ve Diğer bölgelerde), yanıt verenlerin ek %6'sının GİGM'ye kayıtlı olmadığı belirlenmiş, bunların %4'ü İGİM'ye başvurmuş ancak kayıt olamamış, %1'i İGİM'ye başvurmamış olup %1'i Uluslararası Koruma kaydı beklemektedir. Kayıt olamayanlar arasında, katılımcıların kayıt yapamama nedenleri arasında bekar olma ve bakmakla yükümlü olunan kişinin olmaması (%41), randevu tarihlerinin verilmiş olması (%27) ve bulunulan şehrin kayıt işlemleri için kapalı olması (%16) yer almaktadır. Belirtmek gerekir ki, tüm Afgan katılımcıların %32'si (kadınlar için %21, erkekler için %26) İGİM'ye başvurduklarını ancak kayıt olamadıklarını belirtmektedir.
- Ankete katılanların %54'ü erkek, %43'ü kadınlardan oluşmaktadır.** Ayrıca, 6 kişi kendisini ikili toplumsal cinsiyet yapısı dışında tanımlamıştır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı, katkıda bulunan ortaklar aracılığıyla toplanan veritabanlarında kayıtlı vaka sayılarına dayanarak belirlenmiştir. Aşağıdaki grafikte, uyruklara göre katılımcıların cinsiyet dağılımı verilmiştir.

⁵ Diğer uyrukların dağılımı ise şöyledir: Türkiye, Somali, Mısır, Filistin, Sudan, Azerbaycan, Kazakistan, Yemen, Kamerun, Kongo (Demokratik Cumhuriyet), Gabon, Ürdün, Kırgızistan, Libya, Nijerya ve Türkmenistan

- Kişilerin %78'i hane sorumlusunun erkek olduğunu ifade ederken, **yalnızca %22'si hane sorumlusunun kadın olduğunu belirtmiştir**. Kadın/erkek hane sorumlularının oranı, diğer turlar ile benzerlik göstermiştir.
- **Hanelerin** yaş ve cinsiyet dağılımı şu şekildedir:

Toplumsal	0-5	6-17	18-65	65+	Toplam
Kadın	561	1.037	1.503	59	3.160
Erkek	537	1.066	1.407	55	3.065
İkili Toplumsal Cinsiyet Sınıflandırmasının Dışında	-	2	4	-	6
Toplam	1.097	2.105	2.914	114	6.231

- Örneklemin hazırlanması ve veri toplama süreçleri esnasında **katılımcıların %66'sı ortakların veri tabanlarında özel ihtiyaçları olan kişiler olarak kaydedilirken**, %34'ünün herhangi bir özel ihtiyacı olmadığı tespit edilmiştir.
- **Katılımcıların %87'sinin kentsel alanlarda ikamet ettiği bildirilirken, %12'si kırsal alanlarda ikamet etmekte olduğu gözlemlenmiştir**. Yalnızca %1'den azının göçer nüfus olduğu belirlenmiştir.

Analiz Bulguları

Hak ve Hizmetlere İlişkin Bilgiye Erişim

Çalışmanın hak ve hizmetlere ilişkin bilgiye erişim ile alakalı olan kısmı, bu çalışmanın bir topluluklarla iletişim veya bilgi, tutum ve uygulamalar anketi olmadığı göz önünde bulundurularak, katılımcı bireylerin hak ve hizmetlere erişimlerine dair bilgi seviyelerini doğrudan ölçmeyi hedeflememektedir. Sorular, katılımcıların bilgiye erişimlerine ilişkin algılarını değerlendirecek şekilde formüle edilmiştir.

Hak ve hizmetlere ilişkin bilgilere erişim düzeyleri sorulduğunda, katılımcıların yarısından fazlasının (59%) ya fazlasıyla bilgilendirilmiş ya da bilgilendirilmiş olduklarını hissettikleri tespit edilmiştir. Bilgiye erişim ile ilgili sorular ve mevcut seçenekler bu Turda yeniden formüle edilmiş olsa da, bulgular önceki turlara nispeten benzerdir. Buna göre, bu Turda, tüm katılımcıların %26'sı, önceki turlarda belirlenen benzer farkındalık düzeylerini koruyarak kendilerinin bilgilendirilmediğini belirtmiştir. Belirtmek gerekir ki, son üç turda⁶ yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünenlerin genel ortalaması %25 olarak belirlenmişti.

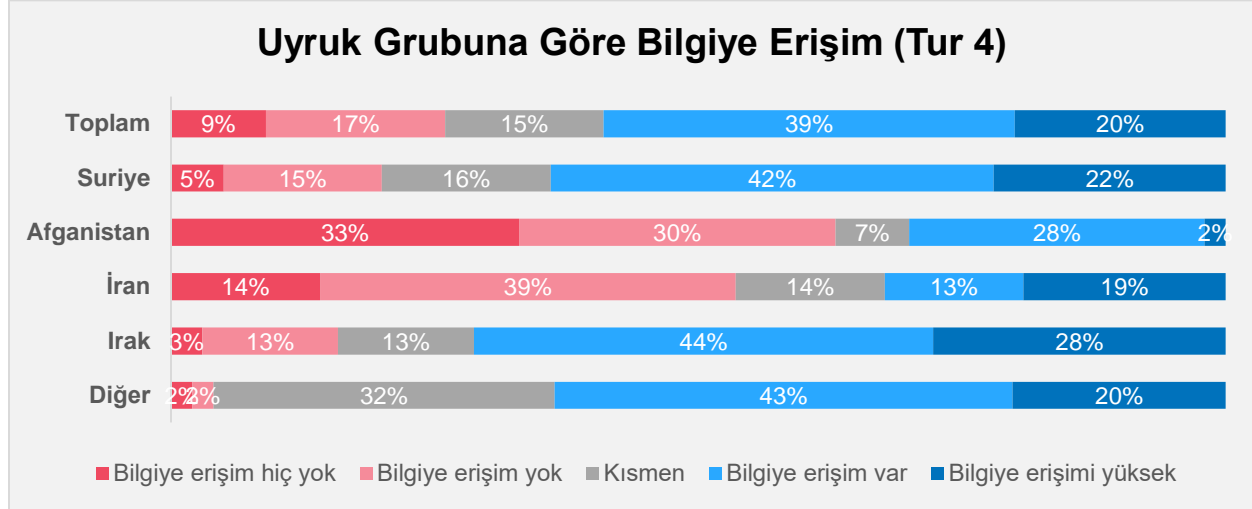
Bu Turda, önceki Turlarda olduğu gibi, bilgiye erişimle ilgili olarak cinsiyet grupları arasında önemli bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak 3. Turda ve bu Turda coğrafi konumlar arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Belirtmek gerekirse, 4. Tur bulguları, **katılımcıların %33'ü bilgilendirilmediğini hissettiğini belirttiğinden, Ege bölgesinin mültecilerin bilgiye erişimi açısından ortalamanın önemli ölçüde altında olduğunu göstermektedir.**

Uyruk grupları arasında bilgiye erişim düzeylerindeki farklılıklar 2. Turdan itibaren tespit edilmiştir. Tüm Turlarda, Afgan ve İranlıların haklar ve hizmetler konusunda farkındalık ve bilgi düzeylerinin önemli ölçüde diğer gruplara nazaran daha düşük olduğu görülmüştür. Bu Turda, Afganların %63'ü ve İranlıların %53'ü, genel ortalamaların oldukça üzerinde, mevcut haklar ve hizmetler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını hissettiklerini belirtmektedir. **Şimdiye kadarki tüm raporlar, bilgi yayma ve farkındalık artırma çabalarında Afganların ve İranlıların daha iyi hedeflenmesi ihtiyacının altını çizmiştir.**

⁶ Bilgiye erişime istinaden birinci turdaki soruların kapsamının COVID-19 risk azaltma, önleme ve müdahale tedbirleri konusundaki farkındalıkla sınırlı olduğu düşünüldüğünde, bilgiye erişime ilişkin ilk tur bulguları bu ortalamaya dâhil edilmemiştir. Ancak, ilerleyen turlarda kapsam haklar ve genel olarak hizmetler konusunda bilgi ve farkındalık olarak genişletilmiştir.

Uyruk gruplarına göre hak ve hizmetlere dair bilgiye erişime ilişkin bu Turdan elde edilen bulgular aşağıdaki grafikte yansıtılmaktadır.

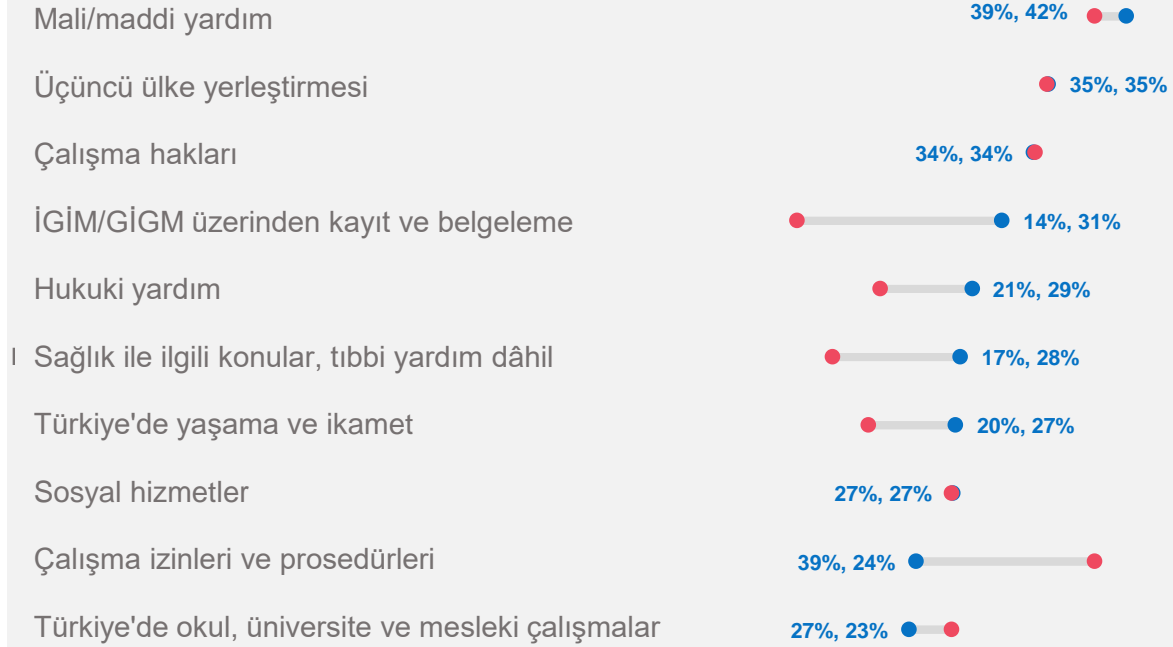

Bu Turda, algılanan bilgiye erişim düzeyleriyle ilgili olarak kırsal ve kentsel nüfus arasındaki farklılıklar da belirlenmiştir. Belirtmek gerekirse, kırsal nüfusun %35'i, kentsel alanlarda ikamet ettiğini belirten katılımcıların %26'sına kıyasla, kendilerini bilgilendirilmiş hissetmediklerini belirtmektedir. **Bu Turdan elde edilen bulgular ayrıca kırsal nüfusun bilgi yayma ve farkındalık artırma çabalarına dâhil edilmesinin güçlendirilmesi ihtiyacına işaret etmektedir.**

Tüm katılımcılar için bazı bilgi kategorileri tüm Turlarda aynı kalırken, bu Turda bazı değişiklikler tespit edilmiştir. Belirtmek gerekirse, turlar boyunca mali ve maddi yardım, üçüncü ülkeye yerleştirme ve çalışma hakları/Türkiye'de çalışma, mültecilerin daha fazla bilgi talep ettiği en üst sıradaki ortak bilgi kategorilerinden bazılarıyken, **bu Turda kayıt ve belgeleme ile hukuki destek yeni kategoriler olarak tanımlanmıştır.** Bunların her ikisi de, büyük olasılıkla tüm nüfus gruplarında kayıt ve belge bekleyen bireylerin çoğunluğunu temsil ettikleri düşünüldüğünde, Afgan topluluklarının ihtiyaç duyduğu ilk sıradaki bilgi kategorileri arasında yer almaktadır. Son olarak, önceki Turlarda olduğu gibi, COVID-19 ile ilgili bilgi topluluklar tarafından bir ihtiyaç olarak önceliklendirilmezken, **bulgular COVID-19 aşılarna ilişkin bilgi ihtiyaçlarında (%8'lik) bir artışa işaret etmektedir.**

Önceliklendirilen Bilgi İhtiyaçları Turlar arası Karşılaştırma 3. Tur- 4. Tur

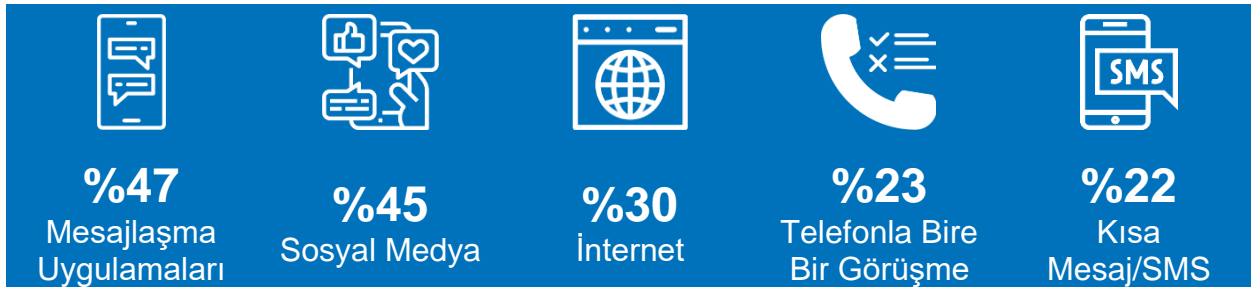
Genel olarak bilgiye erişim düzeyleriyle ilgili olarak cinsiyet grupları arasında büyük bir fark tespit edilmemekle birlikte (erkeklerin %26'sı ve kadın katılımcıların %27'si bilgilendirilmediklerini hissettiklerini belirtmektedir), bilgi kategorileri açısından bulgular, kadınların bilgi ihtiyaçlarının orta ve uzun vadeli hususlarla (Türkiye'de yaşama ve ikamet, üçüncü ülkeye yerleştirme dâhil) daha uyumluysen, erkeklerin bilgi ihtiyaçlarının daha çok günlük yaşamı etkileyen kısa vadeli konularla (işçi hakları, kayıt ve belgeleme gibi) ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Belirtmek gerekir ki, **iş gücüne katılım ve çalışma haklarıyla ilgili konuların kadınlar tarafından önceliklendirilmemiş olduğu (finansal ve maddi yardım ve sosyal hizmetler önceliklendirilmiştir) dikkate alındığında, kadınları hedefleyen kendi kendine yetebilme ve güçlendirme programları için önemli bir analiz olacağından, konuyla ilgili daha fazla veri toplamak önemli olacaktır.**

Bilgi ihtiyaçlarıyla ilgili olarak kırsal ve kentsel nüfus arasında farklılıklar da tespit edilmiştir. Örneğin, kayıt ve belgeleme, kentsel alandakilere kıyasla kırsal nüfus tarafından bir ihtiyaç olarak daha üst sıralarda yer almaktadır. Ayrıca, hukuki destek kentsel nüfus tarafından önceliklendirilen

ilk beş bilgi kategorisi arasında yer alırken, kırsal kesimde yaşayanlar tarafından buna öncelik verilmediği görülmektedir. Son olarak, hem kırsal hem de kentsel nüfus tarafından mali ve maddi yardıma ilişkin bilgilere öncelik verilirken, kentsel nüfus için ihtiyaç belirgin şekilde daha yüksektir (kırsal nüfus için %35; kentsel nüfus için %43).

Önceki Turlardan farklı olarak, birincil bilgi kaynakları ve bilgi alma kanalları ile ilgili sorular bu Turda temel olarak kaynakları ve bilgi kanalları arasındaki farklılıkları daha belirgin bir şekilde analiz edebilmek için yeniden formüle edilmiştir. Buna göre, katılımcılar sırasıyla; arkadaşlarını, ailelerini ve komşularını, çevrim içi mülteci gruplarını, BM kurumlarını ve STK'ları birincil bilgi kaynakları olarak belirlemiştir. **Turlardaki genel bulgular, çeşitli topluluk gruplarının öncelikli bilgi kaynakları arasında kaldığını göstermektedir.** En çok tercih edilen ve kullanılan bilgi kanalları ise mesajlaşma uygulamaları, sosyal medya ve internet olarak belirlenmiştir.

Nüfus grupları dışında, bilgi almak için tercih edilen kanallarla ilgili olarak gruplar arasında büyük bir farklılık tespit edilmemiştir. Belirtmek gerekirse, katılımcıların toplam %43'ü resmi bire bir danışmanlığı (telefonla veya şahsen) tercih ederken, Afganlar için bu oran %80'e ve İranlılar için %64'e yükselmektedir.

Hizmetlere Erişim

Turlar boyunca hizmetlere erişim seviyelerine ilişkin bulgular değişkenlik göstermiş olsa da, **bu Turda elde edilen bulgular, gruplar arasında hizmetlere erişim seviyesinde iyileşmeler olduğunu göstermektedir.** Önceki Turda hizmetlere erişmeye çalışan %87'nin içindeki %43'lük kesim hizmetlere erişemezken, **4. Turda katılımcıların %92'si hizmetlere erişmeye çalıştığını ve bunların %31'i (hane sorumlusunun kadın olduğu haneler için 36%) erişemediğini belirtmiştir.** Turlarda, ortalama %37'lik bir kesim, denemelerine rağmen hizmetlere erişemediklerini bildirmiştir. Değerlendirmenin 3. Turunun (Ocak 2021) gerçekleştirildiği dönem, tüm gruplarda hak ve hizmetlere erişim açısından en zor dönem olarak belirlenmiştir.

Bu Turda ulaşılması en zor olan hizmetler ve hizmet sağlayıcıları **SUY (Sosyal Uyum Yardımı)** ve **ŞEY (Şartlı Eğitim Yardımı)** başvuruları, **İGİM** ile kimlik yenileme prosedürleri, **İGİM**'ye kayıt ve eğitim hizmetleri olarak tespit edilmiştir. **İGİM**'ye kayıt dışındaki diğer tüm hizmetlerden, değerlendirmenin dört Turunda da ulaşılması zor olarak bahsedilmiştir. **SUY/ŞEY** ile ilgili olarak⁷ bulgular, erişilebilirliğin erkek katılımcılara (%26) kıyasla kadın katılımcılar için (%37), ve diğer nüfus gruplarına kıyasla Suriyeliler için zor olduğu gözlemlenmiştir.

Bu Turda, ulaşılması en zor hizmetler açısından kırsal ve kentsel nüfus arasında birkaç farklılık tespit edilmiştir. Kırsal nüfusun **İGİM** ile adres güncelleme (tüm katılımcılar için ortalama %6 iken kırsal nüfus için %16) ve kayıt ile (tüm katılımcılar için %22 iken kırsal nüfus için %31) daha fazla zorluk yaşadığı görülmektedir. Her iki hizmetin de **İGİM**'ler aracılığıyla sağlandığı göz önüne alındığında, **özellikle adres güncellemeleri ve kayıt olmak üzere İGİM hizmetlerine erişimlerinin güçlendirilmesi ile ilgili olarak kırsal nüfus adına savunuculuk yapılmasına ihtiyaç vardır.** Kırsal nüfusun özellikle adres güncelleme süreçlerinde karşılaştığı zorlukların ikamet ettikleri konaklama/barınma türü nedeniyle (yani, "resmi/kayıtlı" bir konaklama türü yerine paylaşılan konaklama yeri ise) yaşanıyor olma olasılığı bulunmaktadır. Bu durum, hem

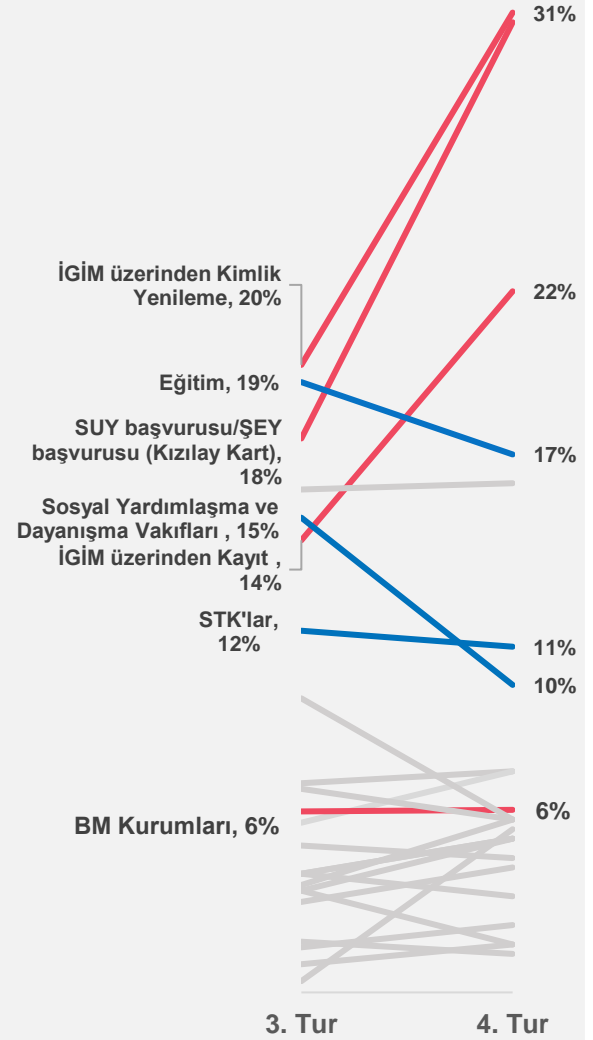
Erişimin Zor Olduğu Hizmetler

3.Tur ve 4.Turun Karşılaştırılması

Artan Zorluklar

Azalan Zorluklar

Diğer Hizmetler

⁷ SUY'a erişimdeki zorluklar bir dizi faktörden kaynaklanabilmektedir. İlk olarak, bu Tur için veri toplama dönemi, SUY da dâhil olmak üzere tüm hizmetlere ve hizmet sağlayıcılara erişimin daha zor olmasıyla sonuçlanmış olabilecek tam kapanmaları takip eden aydan sonraya tekabül etmektedir. İkinci olarak, SUY erişim sorunları olduğunu belirten katılımcıların demografik kriterler uyumsuzluğu nedeniyle uygun bulunmaması olasıdır. Özellikle ilk gerekçe, değerlendirme yoluyla belirlenen en üst engel ile (SUY/ŞEY başvuruları için), yani hizmetlerin kapatılması ile uyumludur.

kayıt hem de adres güncelleme süreçleri diğer hizmetlere erişimleri açısından kilit olacağından özellikle önem arz etmektedir.

Kırsal ve kentsel nüfus arasındakilere ek olarak, nüfus grupları arasında da farklılıklar tespit edilmiştir. Afgan katılımcılar için, kayıt, ulaşılması en zor hizmet olarak sıralanmakta (genel olarak %22 ile karşılaştırıldığında %47), bunu e-Devlet (genel olarak %6 ile karşılaştırıldığında %31), STK'lar (genel olarak %11 ile karşılaştırıldığında %29) ve adli hizmetler (%5'e kıyasla %20) takip etmektedir. Afgan katılımcılar ayrıca hukuki desteğe ilişkin bilgiye ihtiyaç duyduklarını ve %30'u (genel oran %14 iken) hukuki desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir. Ayrıca, sosyal yardım, Iraklı katılımcılar tarafından diğer gruplara göre ulaşılması zor bir hizmet olarak belirtilmektedir.

Bu hizmetlere ek olarak, STK'ların (3. turdan itibaren) hâlâ ulaşılması zor bir hizmet olmaya devam ettiği tespit edilmiştir. STK'ların Ege bölgesinde ulaşılması en zor hizmet sağlayıcısı olduğu bildirilmektedir. 3. Turda Güneydoğu ve Orta Anadolu ile Diğer bölgelerde STK'lara ulaşılmasının zor olduğu rapor edildiğinden, bu bulgu bir önceki Tura nazaran farklılık göstermiştir. Son olarak ve yukarıda belirtildiği gibi, STK'lar, Iraklı (%16) katılımcıların yanı sıra Afganlar (29%) için de ulaşılması en zor hizmet olarak görünmektedir.

1. Tur hariç (alınan tedbirler kapsamında hizmetlerin çoğunluğunun kapatıldığı döneme denk geldiğinden dolayı), **hak ve hizmetlere erişimdeki ana engeller turlar arasında aynı kalmıştır. Bu Turda, hizmetlerin kapatılması (%35), hizmet sağlayıcılarındaki yoğunluk (%29), hizmetler için çevrimiçi randevu alınamaması (%20) ve hizmetlerin bulunmaması (%19) nedeniyle yukarıda bahsi geçen hizmetlere ulaşamamıştır.** Belirtmek gerekir ki, çevrimiçi randevu alamamaları nedeniyle hizmetlere ulaşamayanların %53'ü ayrıca dijital araçların eksikliği nedeniyle uzaktan hizmetlere erişimde zorluk yaşadıklarını, %64'ü ise dijital platformları kullanmada güçlük çektiklerini bildirmiştir. Her iki grup da genel ortalamanın üzerindedir.

Belirtmek gerekir ki, tüm uyruk gruplarını etkileyen engellere (çoğunlukla hizmet sağlayıcılarının operasyonel kapasitesinin azalması ve COVID-19 pandemisinin etkisi ile ilgili olan) ek olarak, kayıt eksikliği ve gerekli belgeler, özellikle Afgan katılımcılar için ek engeller olarak tanımlanmaktadır. İranlılar ayrıca mevcut hizmetlerin sunulmasının reddinden diğer uyruk gruplarına göre daha fazla bahsetmektedir.

Kentsel alanlardaki bireyler ile karşılaştırıldığında, kırsal nüfus için ek olarak iki ana farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların %44'ü (kentsel nüfusun %34'ü ile karşılaştırıldığında) hizmetlerin kapalı

olduğunu ve %35'i hizmetlerin eksikliğini (kentsel nüfusun %18'ine kıyasla) belirtmektedir. Bu durum, kırsal alanlarda göreceli olarak hizmetlerin mevcut olmaması ile açıklanabilir. Bu ise, hizmet sunum noktalarına ulaşım desteği veya erişim faaliyetleri yoluyla mobil hizmetlerin kırsal alanlarda sağlanması yoluyla hak ve hizmetlere erişimin güçlendirilmesi ihtiyacını vurgulamaktadır.

Katılımcıların %8'i hizmetlere erişmeye çalışmamıştır ve bu katılımcıların çoğunluğu (%61), hizmetlere ihtiyaç duymadığını belirtmektedir. 2. Turdan bu yana ortalama olarak %11'inin hizmetlere erişmeye çalışmadığı tespit edilirken özellikle 4. Tur'da bir azalma göze çarpmaktadır; bu, hizmete ihtiyacı olanların arttığını (ağırlıklı olarak Iraklı katılımcılar tarafından belirtilmiştir) gösterebilecek bir azalmadır. Bu Turda, hizmetlere ihtiyaç duymamanın yanı sıra, COVID-19 nedeniyle evden çıkma korkusu (%13), maddi engeller (%13) ve hizmet sağlayıcıların yardımcı olmamalarından (%12) bahsedilmiştir. Hizmetlere erişmeye çalışmama nedenleri doğrultusunda, Afganların %15'i gerekli belgelerin eksikliğinden, ulaşım seçeneklerinin olmamasından/yüksek maliyetlerden ve evden çıkamamaktan bahsederken, hizmetlere erişim girişiminin önündeki engeller ile ilgili olarak Iraklılar ise mevcut hizmetlere erişimlerinin (önceki deneyimlere dayalı olarak) reddinden bahsetmektedir. Katılımcıların cinsiyetleri arasındaki farklılıklar açısından, kadın katılımcıların %16'sı hak ve hizmetlere erişimde bir engel olarak hizmet sağlayıcılarının yardımcı olmamasından bahsetmektedir.

Hizmetlere erişmeye çalışmama nedenleriyle ilgili olarak 2. Tur'dan bu yana küçük değişiklikler gözlemlenmiştir. 2. Turda hizmetler ve hizmet sağlayıcılar hakkında bilgi eksikliği ek bir neden olarak belirtilirken, 3. Turda katılımcılar COVID-19 risk grubunda olduklarından bahsetmiştir.

Sağlık Hizmetlerine Erişim

Değerlendirmenin tüm turlarında sağlık hizmetleri ve hizmet sağlayıcılarının, ulaşılması en zor olan hizmetler arasında olduğu belirlenmiştir. Bu Turda, katılımcıların %75'i sağlık hizmetlerine erişmeye çalıştıklarını bildirirken, %30'u bu hizmetlere ulaşamadıklarını belirtmiştir. Tüm turlarda ortalama olarak erişmeye çalışanların yaklaşık %26'sının sağlık hizmetlerine erişim sağlayamadığı kaydedilmiştir. Sağlık hizmetlerine ve hizmet sağlayıcılarına ulaşmanın 3. Tur'dan beri daha zor hale geldiği görülmektedir. Bu Turda, bu hizmetlere ulaşmaya çalışmalarına rağmen ulaşamadıklarını belirtenlerde %7'lik bir artış tespit edilmektedir.

Katılımcıların
%30'u,
denemelerine rağmen
COVID-19 salgını
boyunca **sağlık
hizmetlerine**
erişememiştir.

Diğer turlardan farklı olarak bu turda katılımcıların sağlık hizmetlerine neden ihtiyaç duydukları sorulmuştur. Bulgular, sağlık hizmetlerine başvuranların %44'ünün düzenli kontroller için (yani devam eden tedaviler, gebelik takibi vb. nedeniyle), 36%'sının ilaç reçetesi alımı (%36) ve %26'sının acil durumlar için hizmete ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Sadece %5'i hizmet sağlayıcılarına ruh sağlığı, psiko-sosyal veya psikolojik destek için başvurmaları gerektiğini belirtirken, bunlar sağlık hizmeti sağlayıcılarına başvurma nedenleri arasında en düşük sırada yer almaktadır.

Bulgular, katılımcıların cinsiyetleri arasında erişim düzeyinde, büyük olmasa bile, farklılıklar olduğunu göstermektedir. Belirtmek gerekirse, sağlık hizmetlerine erişmeye çalışan erkek katılımcıların %36'sı hizmetlere ulaşamamıştır; bu oran hizmetlere erişemeyen kadın katılımcılarda %25'tir. Erkeklerin kadınlara göre sağlık hizmetlerine erişimde zorluklara neden olan kayıt ve sağlık sigortası ile ilgili sorunlarla (kadınlar için %40'a kıyasla erkekler için %58) ilgili olarak daha fazla engelle karşılaştığı düşünülmektedir. Önceki Turlardan elde edilen bulgular erişimde (sağlık sigortasının durumuyla ilgili veya başka bir şekilde) cinsiyet grupları arasındaki büyük farklılıkları belirlememiş olsa da, programlamada uyarlamaların gerekli olması durumunda gelecek turlarda durumu izlemeye devam etmek önemli olacaktır.

Önceki Turlarda olduğu gibi, sağlık hizmetlerine erişim düzeyindeki en belirgin farklılıklar, uyruk grupları ve yasal statüyle (kayıt ve sığınma başvurusu süreçleriyle ilgili) ilgilidir. Afgan ve İranlı katılımcılar, değerlendirmenin diğer tüm turlarında olduğu gibi, hizmetlere erişimde en çok zorlukla karşılaşmaya devam ediyor gibi görünmektedir. Şöyle ki, Mart 2020'den bu yana İranlıların %84'ü sağlık hizmetlerine erişmeye çalışırken, %53'ü ulaşamamıştır. Ayrıca, Afganların %76'sı erişmeye çalışırken, %59'u hizmetlere ulaşamadığını belirtmektedir. Sağlık hizmetlerine erişim hususunda 3. turdan bu yana genel durumun biraz daha kötüleşmiş gibi görünmektedir. Bu çıkarımı 3. turda sağlık hizmetlerine erişmeye çalışan Afganların %51'i ve İranlıların %49'u sağlık hizmetlerine erişemedikleri bulgusu desteklemektedir.

Sağlık hizmetlerine erişmek için girişimde bulunan ancak erişemeyen Afganlar için, sağlık hizmetlerine erişimdeki ana engeller arasında İGİM'ye kayıtlı olmama (%70) ve bir yıllık kayıt süresinin tamamlanması nedeniyle İGİM'ler tarafından sağlık sigortalarının devre dışı bırakılması (%25) bulunmaktadır. %2'si ayrıca tedavi/ilaç için katkı payı ödeyemediklerini belirtirken, %2'lik bir kesim de sağlık sigortalarının İGİM tarafından devre dışı bırakıldığını, ancak bunun nedenini bilmediğini belirtmektedir. İGİM'lere (ilgili belgelerle) kişilerin resmi talepte bulunmaları ve özellikle sigortaların yeniden aktif hale getirilmesi için belirlenen özel ihtiyaç kriterlerine uymaları halinde

sağlık sigortalarının yeniden etkinleştirilmesi yönünde değerlendirilebileceği göz önünde bulundurulduğundan bireylere özel ihtiyaç sahibi olup olmadıkları, ve resmi olarak taleplerini iletmek üzere İGİM'ye başvurup başvurmadıkları sorulmuştur. Buna göre, tüm Afgan katılımcıların %50'si belirtilen özel ihtiyaçlardan hiçbirine sahip olmadıklarını belirtirken, %34'ü tıbbi ihtiyaçları olduğunu, %9'u diğer özel ihtiyaçları olduğunu, %6'sı engelli olduğunu %8'i yalnız ebeveyn olduğunu ve %6'sı yaşlı bireyler olduğunu bildirmiştir. Yaklaşık %50'si yeniden etkinleştirme değerlendirmesi altına alınmayı başlatabilecek özel ihtiyaçlara sahip olduğunu bildirirken, bu kişilerin %50'si İGİM'ye başvurmamış olduğunu, %33'ü ise başvurduğunu ancak teknik aksaklıklar nedeniyle sorunu çözemediğini raporlamıştır. %8'i de İGİM'ye başvurmaya çalıştığını ancak COVID-19 nedeniyle tesislere girmelerine izin verilmediğini belirtmiştir. Afgan katılımcıların yalnızca %10'u, sigortalarının potansiyel olarak yeniden etkinleştirilmesine yönelik tıbbi belgeler almak için sağlık hizmeti sağlayıcılarına erişmeye çalıştıklarını belirtmektedir.

Benzer şekilde, denemelerine rağmen sağlık hizmetlerine erişemeyen İranlılar için, engeller arasında bir yıllık kayıt süresinin tamamlanması nedeniyle sağlık sigortasının devre dışı bırakılması (%85), sigortanın bilinmeyen nedenlerle devre dışı bırakılması (%7), COVID dışı tıbbi ihtiyaçların önceliklendirilmemesi (%4) ve uluslararası koruma başvurularının reddedilmesi nedeniyle sağlık sigortasının devre dışı bırakılması (%4) bulunmaktadır. Tüm İranlı katılımcıların %46'sı herhangi bir özel ihtiyaçları olmadığını belirtirken, %31'i tıbbi ihtiyaçları olduğunu, %24'ü başka özel ihtiyaçları olduğunu, %6'sı yaşlı olduğunu, %6'sı yalnız ebeveyn olduğunu ve %4'ü engelli olduğunu belirtmektedir. Sağlık sigortalarını yeniden etkinleştirmek için İGİM'ye başvurup başvurmadıkları sorulduğunda, İranlı katılımcıların %79'u İGİM'ye başvurmadıklarını belirtirken, %14'ü İGİM'ye başvurduklarını ancak teknik aksaklıklar nedeniyle sigortalarını yeniden etkinleştiremediklerini belirtmiştir. Afgan katılımcılara benzer şekilde, İranlıların yalnızca %6'sı İGİM'ye yeniden etkinleştirme taleplerine dâhil edilecek belgeleri almak için sağlık hizmeti sağlayıcılarına erişmeye çalışmıştır.

Hem Afgan hem de İranlı katılımcıların sağlık hizmetlerine erişimiyle ilgili bulgulara dayanarak ve aktif olmayan sigortaların erişimlerinde büyük bir engel olmasına rağmen **çoğunluğun resmi olarak yeniden etkinleştirme talebi sunmak için İGİM'ye başvurmadığı düşünüldüğünde, bunun sürece dair gerekli bilgiye sahip olmamaları, tereddüt etmeleri veya başka durumlardan ötürü kaynaklanıp kaynaklanmadığının daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç vardır. Bu durumun bilgi eksikliğinden kaynaklandığı tespit edildiği takdirde hem İGİM hem de STK ortakları gibi diğer kurum ve kuruluşlar aracılığıyla bilgi yayma çabaları hakkında savunuculuk yapılmasına ihtiyaç vardır.**

Diğer uyruklardan bireylerle ilgili olarak, bulgular Suriyeli katılımcıların sağlık hizmetlerine erişimde daha az engelle karşılaştıklarını göstermektedir (erişmeye çalışan %75'in içinde %22'lik kesim sağlık hizmetlerine ulaşamamıştır). Suriyeli katılımcılar için hizmetlere erişimdeki ana engeller COVID-19 ile ilgili olmaya devam etmektedir. Suriyelilerin %12'si hastane kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle erişemediklerini, %8'i hastanelerin aşırı kalabalık olduğunu ve %7'si enfeksiyon korkusu nedeniyle hastaneye gitmekten kaçındığını belirtmektedir. Ek %7'lik bir oran ise, tercüme desteği eksikliği ve dil engelini hizmetlere erişimde engel olarak göstermektedir. Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişiminin önündeki engellerin zaman içinde değiştiği, ancak çoğunluğun COVID-19 ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık hizmetlerine erişim düzeylerine coğrafi farklılıklar açısından bakıldığında, Orta Anadolu ve Diğer bölgede erişimin diğer bölgelere göre daha sorunlu olduğu dikkat çekmektedir. %77'si sağlık hizmetlerine erişmeye çalışırken, %44'ü erişememiştir. Bölgedeki sağlık hizmetlerine başvurmanın en önemli nedeni acil durumlara ilgili olduğundan, bu oranlar özellikle endişe vericidir. Tüm turların bulgularına bakıldığında bu bölgede sağlık hizmetlerine erişimin diğer bölgelere kıyasla daha zor olduğu tespit edilmiştir.

Kadın katılımcıların yaklaşık yarısı (%52), Mart 2020'den bu yana cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) ve/veya jinekolojik ve obstetrik hizmetlerine erişmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Bunlardan sadece %10'u hizmetlere erişemediklerini bildirmiştir. Bu, ortalama olarak kadın katılımcıların %19'unun önceki turlarda hizmetlere erişemediklerini bildirdiği göz önüne alındığında erişimde açık bir iyileşme olduğunu göstermektedir. Ancak bulgular, sağlık hizmetlerine erişimdeki engellerle uyumlu olarak, Afgan kadınlarının %48'inin CSÜS, jinekolojik ve obstetrik hizmetlerine erişemediğini ve diğer uyruklardan kadınlara kıyasla çok daha fazla zorlukla karşılaştıklarını göstermektedir. Uyruk grupları arasında, CSÜS, jinekolojik ve obstetrik hizmetlere erişememe nedenleri arasında dil engeli (%22), sağlık hizmeti sağlayıcıların olumsuz tutumu (%14) ve cinsiyeti nedeniyle sağlık hizmeti veren meslek mensuplarıyla konuşurken rahatsızlık duyulması sayılabilmektedir.

COVID-19 Aşılarına Erişim

Bu turda tematik alan olarak COVID-19 aşılarına erişim hakkında sorular eklenmiştir. Ulusal aşılama planının, değerlendirmenin 3. turunun veri toplama döneminde yeni uygulanmaya başlandığı göz önüne alındığında, İhtiyaç Analizi daha önce bu alanı araştıramamıştır. Sorular, mülteci topluluklarının devam eden aşı planından haberdar olup olmadıklarını, aşılama planında

belirtilen kriterlere uygun olup olmadıklarını kontrol edip edemediklerini, eğer varsa, erişim açısından karşılaştıkları sorunları (hem aşının kendisine hem de randevu alma mekanizmaları ile ilgili vb.) ve tereddüt seviyelerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle İhtiyaç Analizi, bireylerin kaç doz aşılandıkları yönünde bilgi almayı amaçlamamıştır.

Buna göre, **Türkiye'nin COVID-19'a karşı aşılama yönelik ulusal planına ilişkin genel farkındalık düzeylerinin nispeten yüksek olduğu tespit edilmiştir.** Katılımcıların %74'ü aşılanmanın yaygınlaştırılmasına ilişkin farkındalığı doğrulamış; bu da hak ve hizmetlere ilişkin genel farkındalığın yanı sıra bilgi ihtiyaçlarına ilişkin sorular aracılığıyla da doğrulanmıştır (%22'si COVID-19 aşıları hakkındaki bilgi ihtiyacını belirtmiştir). Kırsal nüfusun ve Afganların bilgi ihtiyaçlarına ilişkin genel bulgular (ve dolayısıyla her iki gruba yönelik erişim ve hedeflemenin güçlendirilmesine duyulan ihtiyaç) doğrultusunda, aşı planına ilişkin farkındalık düzeyleri de diğer gruplara kıyasla daha düşüktür (genel oran olan %74 ile karşılaştırıldığında kırsal kesim için %58 ve Afganlar için %65).

Aşılanma planına ilişkin farkındalığın yanı sıra, aşı hakkının veri toplama aşamasında 25 yaş ve üzeri için erişilebilir olduğundan, katılımcıların uygunluk durumları hakkında bilgiye erişip erişemedikleri sorulmuştur. Buna göre, **katılımcıların %64'ü uygunluklarını takip edebildiklerini doğrulamıştır.** Buna dair birincil bilgi kaynağının Alo182 Yardım Hattı (%33) olduğu, bunu takiben ise e-Nabız (%29), hastaneler (%19) ve 2023'e SMS (%19) mekanizmalarının tercih edildiği belirlenmiştir.

Uygunluğu kontrol etmek ve (eğer uygunsa) randevu almak için yukarıda belirtilen mekanizmalardan herhangi birine erişmeye çalışırken bir sorunla karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulduğunda, %25'i internet sitesinde/sistemi kullanmakta zorluk çektiğini, %21'i randevu almak için geçerli bir kimliklerinin olmadığını, %21'i dil engelleriyle karşı karşıya kaldığını ve %13'ü sisteme/internet sitesine kayıt olamadığını bildirmiştir. Bu bulgular, bir grup bireyin dil ile ilgili olarak karşılaştığı engellerin (özellikle kadın katılımcıların %43'ü dili bir engel olarak belirtmektedir), tercüme desteğiyle (mültecilerin konuştuğu dillerin çoğu için halihazırda mevcut olmadığı takdirde) üstesinden gelinebileceğini göstermektedir. Ayrıca, mültecilerin (özellikle kırsal nüfus, Suriye vatandaşları ve Orta Anadolu ve Diğer bölgede ikamet eden bireylerin), ilgili internet sitelerine ve sistemlere nasıl erişecekleri konusunda bilgi yayma yoluyla desteğe ihtiyaç duydukları gözlemlenmektedir. Son olarak, Afgan katılımcıların %83'ünün, aşılanma erişiminde karşılaşılan bir engel olarak geçerli kimlik eksikliğini belirttiği göz önüne alındığında, Afganların kayıt ve belgelendirme süreçlerine erişimi iyileştirilmediği takdirde, COVID-19 aşılarına erişimde

büyük engellerle karşılaşmaya devam edecek ve enfeksiyon riski yüksek olmaya devam edecektir.

Genel olarak, **verilerin toplandığı sırada, mültecilerin çoğunluğu (%64) aşı için uygun olmalarına rağmen henüz aşılanmamıştır.** Aşıya ulaşamamanın başlıca nedenleri arasında aşı yaptırmak için herhangi bir işlem yapmamak (%59), ileri bir tarihe randevu almak (%15), MHRS, e-Nabız veya Alo 182 kullanmaya çalışmak ve sistemler aracılığıyla randevulara erişememek (toplamda %6) yer almaktadır. Aşı olmak için herhangi bir işlem yapmama nedenlerinin neler olduğu sorulduğunda, %27'si belirli bir sebep paylaşmak istemediğinden ve "diğer" sebeplerden bahsederken, %24'ü süreç hakkında net bilgiye sahip olmadığını ve %15'i aşı olmak istemediğini belirtmiştir. Diğer nedenler sağdaki tabloda gösterilmiştir.

Aşı olmak için ileri bir tarihte aşı randevusu olduğu belirtilen yaklaşık katılımcıların %15'i şimdiye kadar aşılanmış olabileceği düşünülmesine rağmen, genel aşılanma seviyelerinin mülteci topluluklarında nispeten düşük olduğu belirtilmektedir. **Aşı olma yönünde herhangi bir adım atmama nedenlerinin çoğunun virüs veya aşı hakkında tereddüt veya yeterli bilginin eksikliği ile ilgili olduğu düşünüldüğünde, aşıların önemine ilişkin ortak mesaj yoluyla bilgi yayma çalışma ve çabalarının artırılmasına açık bir ihtiyaç olduğunu belirlenmiştir.** Bu amaçla, bazı Koruma Sektörü ortakları, olumlu sonuçlar (aşı olmaya yönelik ilginin artması açısından) verdiği bildirilen COVID-19 aşısına özel bilgilendirme oturumlarını düzenlemeye devam etmektedir. Sektör, Sağlık Bakanlığı tarafından COVID-19 aşıları hakkında hazırlanan ortak mesajların yaygınlaştırılması da dâhil olmak üzere bu çabaları desteklemeye devam edecektir.

Eğitime Erişim

4. turda eğitime erişime dair sorular 3RP Eğitim Sektörü Anketi ile uyumlu hale getirilmiştir, bu nedenle de bulguların önceki turlar ile karşılaştırılması mümkün olamamıştır.

Katılımcıların %52'si okula kayıtlı okul çağında çocukları olduğunu belirtirken, %11'i çocuklarının okula gitmediğini bildirmiştir. Ek olarak %37'si okul çağında çocukları olmadığını belirtmiştir. Ancak okul çağında çocukları olmadığını belirtenler için, anketin demografik bilgiler bölümünde belirlenen hane düzeyindeki çocuk sayısı ile eğitim bölümü soruları altında okul çağında çocuğu olmadığını belirten hane halkları arasında bir tutarsızlık olduğu tespit edilmiştir. Bu, bazı hanelerin 'okul çağındaki çocuklar' kapsamını çalışmayan çocuklar, 18 yaşın altındaki bireyler (vb.) olarak tanımlamış olabildiklerini göstermektedir. Bu açık bir sınırlama olduğundan, okula kayıt oranlarına ilişkin bulgular bu bakış açısıyla okunmalıdır.

Çocukların okullara kaydolma oranlarıyla ilgili olarak kırsal ve kentsel nüfus arasında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Kırsal kesimde ikamet eden hanelerin %38'i okul çağında çocuğu olmadığını belirtirken, okul çağında çocuğu olan hanelerin %16'sı, genel ortalamanın biraz üzerinde, çocuklarının okula kayıtlı olmadığını belirtmektedir. **Karşılaştıkları engellerin (diğer gruplara kıyasla) tespit edilmesini ve eğitimle ilgili programlamada dikkate alınmasını sağlamak için kırsal alanlarda yaşayan çocuklara ve hanelere erişimin güçlendirilmesi gerekmektedir.**

Çocukların EBA Online/TV'ye ne sıklıkla erişebildiği sorulduğunda, sadece %27'si her zaman olduğunu belirtmektedir. Toplamda çocukların %19'unun EBA'ya nadiren eriştiği veya hiç erişemediği tespit edilmiştir. Ek olarak %3'lük bir kısım EBA hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmektedir. **Bu bulgular, okula kaydolan çocuklar için bile, birçoğunun derslere her zaman katılamadığı düşünöldüğünde, öğrenme çıktılarının çok yeterli olmayabileceğini göstermektedir.**

Bu turda çocuklar için uzaktan eğitim fırsatları yoluyla eğitimlerine devam etmede tespit edilen zorluklar, önceki turlardaki bulgulara çok benzerdir. Çocukların zorluk yaşamasının ana nedeni olarak dizüstü bilgisayar, TV veya tablet yokluğu (%53) sıralanırken, bunu tüm çocuklar için yeterli sayıda dizüstü bilgisayar, TV, tablet olmaması (%43), internet olmaması (%35) ve EBA'ya nasıl ulaşılacağı konusunda bilgi eksikliği (%23) izlemektedir. Hem Afganlar hem de Iraklılar için EBA'ya nasıl erişileceğine dair bilgi eksikliğinin, engelsiz eğitimin önündeki bir zorluk olarak

dikkate değer ölçüde yüksek olduğunu belirtmek gerekir (her iki grup için de %32). Ek olarak, Afgan haneleri için teknolojik ekipmanın eksikliği (%52) veya olmaması (%76), diğer hanelere kıyasla bir engel olarak çok daha yüksek sıralarda yer almaktadır. **Mülteci çocukların kesintisiz ve engelsiz eğitimini kolaylaştırmak için, genel olarak, mülteci hanelerine yönelik pandemi sırasında sürekli eğitime ilişkin bilgilendirmenin yanı sıra ekipmanla desteklemek adına programların artırılmasına açık bir ihtiyaç olduğu belirlenmiştir.**

Eğitime devamlılığa ve öğrenme çıktılarına dair başka zorluklar da tespit edilmiştir. Genel olarak, hanelerin %37'si internet bağlantısı ve elektrik kesintisi gibi teknik sorunların, çocukların EBA üzerinden verilen derslerini takip etmesini zorlaştırdığını belirtmektedir. Ek olarak %33'ü çocukların dersleri takip etmek için yeterince Türkçe anlamadığını belirtirken, %25'i ebeveynlerin çocuklarını desteklemek için yeterli Türkçe dil becerisine sahip olmadığını da zorluk olarak belirtmektedir. **EBA üzerinden verilen dersleri takip etme becerisine ilişkin tespit edilen ilk üç güçlükten ikisinin Türkçe dil bilgisinin sınırlı olmasıyla ilgili olduğu düşünüldüğünde, Halk Eğitim Merkezleri'nde (aşağıdaki bölümde belirtildiği gibi erişimin nispeten sınırlı görüldüğü) ve diğer ilgili kurumlarda da, Türkçe dil kurslarını ve bunlara erişimi artırmaya ihtiyaç vardır.**

Çocukların EBA aracılığıyla Dersleri Takip Ederken Yaşadıkları Temel Zorluklar

Uzaktan eğitim imkanlarıyla eğitimlerine devam eden çocukların yaşadıkları zorlukların yanı sıra, değerlendirmede eğitime katılmayan çocukların okula gitmeme nedenleri de sorulmuştur. Katılımcıların tamamında çocukların okula gitmemesinin başlıca nedenleri olarak **kayıt ve belgelendirme sırasında yaşanan sorunlar (%22), maddi engeller (%20) ve çocukların çalışması (%9) olarak belirlenmiştir.**

Çocukların okula gitmemelerinin temel nedenleriyle ilgili olarak gruplar arasında da belirli farklılıklar tespit edilmiştir. Örneğin kırsal nüfus için maddi engeller (%17) ve çocukların çalışması (%13) engel olarak belirtilirken (diğer gruplarda olduğu gibi), ek olarak diğer öğrencilerden akran zorbalığına maruz kalma ve okula/ulaşıma uzaklık sorunundan da bahsedilmektedir. Ayrıca, hane sorumlusu kadın olan haneler için çocukların okula gitmemesinin ana nedeni olarak maddi engeller yer almaktadır. Nüfus grupları arasındaki farklılıklar açısından, kayıt ve belgelendirmeye ilgili zorluklar Afgan hanelerinin %55'si için (genel ortalamanın çok üzerinde olarak) bir engel olarak tanımlanmaktadır. İranlı haneler tarafından belirtilen tek engel ise mali engellerdir. **Bu bulgular, belirli grupların karşılaştığı engellere göre uyarlanmış, sektörler arası programlama tasarlama ve uygulama ihtiyacını açıkça göstermektedir.**

Önceki turlarda olduğu gibi, bulgular mülteci hanelerin yükseköğretime katılımının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bu turda, görüşülen hanelerin %92'si hiçbir aile

bireyinin yüksek öğrenim görmediğini paylaşmıştır. Geri kalanın %5'i şu anda lisans düzeyinde okumakta %1'i önlisans eğitimine devam etmekte ve %1'den azı sırasıyla Üniversite sınavına girmiş ve sonuçları beklemekte, yüksek lisans yapmakta veya doktora sonrası eğitime katılmaktadır. Uyruklara göre, bulgular yükseköğretime katılımın Afgan ve İranlı haneler arasında en düşük olduğunu, en yüksek kayıt oranlarının ise Iraklı haneler arasında olduğunu göstermektedir.

Pandemi başlangıcından önce Halk Eğitim Merkezlerine (HEM) katılım açısından, bu turda hanelerin %80'inin kurslara katılmadığı gözlemlenmiştir. 2. Tur itibarıyla, hanelerin ortalama %75'inin HEM kurslarından yararlanmadığı tespit edildiğinden, bu turda edinilen bulgular önceki turların sonuçlarını doğrulamaktadır. Yine önceki turlarda olduğu gibi, HEM kurslarına katılanlar arasında çoğunluk Türkçe dil kurslarından yararlanmış (%24), bunu meslek kursları (%5) ve genel hobi kursları (%2) izlemiştir.

3. Turdan farklı olarak, pandemi öncesinde HEM kurslarına katılımı ile ilgili olarak cinsiyet grupları arasında büyük bir fark tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, bu turda, kırsal nüfusun kentsel nüfusa kıyasla HEM kurslarına daha az erişime sahip olduğu (%6 daha düşük) tespit edilmiştir. Bunun kırsal alanlardaki HEM'lerin sayı olarak daha az olması, veya hiç bulunmaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir. HEM kurslarına katılım en yüksek düzeyde İranlı haneler arasında görülürken, Iraklı hanelerde en düşük düzeydedir. Coğrafi farklılıklar açısından, HEM kurslarına erişim veya katılım, Marmara ve İç Anadolu ile Diğer bölgelerde en düşük görünmektedir.

COVID-19 kısıtlamaları ve koşullarının kurslara devam edebilme açısından olumsuz etki ettiği görülmektedir. Önceki turlarda olduğu gibi, pandemi öncesinde kurslara katıldığını belirtenlerin %62'si pandemi sonrasında kurslara devam edememiştir.

İş, Gelir ve Yardım

İş

Tüm turlarda katılımcıların çoğunluğunun pandemi öncesinde kayıt dışı çalıştığı tespit edilmiştir. **Bu turda, katılımcıların %64'ü pandemi öncesinde kayıt dışı çalıştıklarını belirtirken, %7'si çalışma izni ile çalıştığını, %29'u işsiz olduğunu bildirmiştir.**

Katılımcıların
%64'ü,
salgın öncesinde
kayıt dışı
çalıştığını
belirtmiştir.

COVID-19 öncesi çalışma durumuyla ilgili olarak gruplar arasında belirli farklılıklar tespit edilmiştir. Kentsel nüfusla karşılaştırıldığında, kırsal alanlarda yaşayan katılımcıların kayıt dışı çalışma oranı oldukça yüksektir (kentsel nüfus için %63'e kıyasla kırsal kesimde %73). Ayrıca, kayıt dışı çalışma oranları İranlı (%74) ve Suriyeli haneler (%67) arasında en yüksek iken, işsizliğin Afgan (%44) ve Iraklı (%40) haneler arasında en yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet grupları arasındaki farklılıklar açısından, katılımcıların cinsiyetleri arasında çalışma statüsünde önemli bir fark bulunmazken, hane sorumlularının cinsiyetleri arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Sorumlusu erkek olan hanelerde kayıt dışı istihdam oranı %67 iken, kadın hane sorumluları için bu oran %53'e düşmektedir. Benzer şekilde, hane sorumlusu kadın olan hanelerde (%41), hane sorumlusu erkek olan hanelere (%25) kıyasla işsizlik oranları oldukça yüksektir.

COVID-19'dan önce çalıştığını belirten katılımcıların çoğunluğu bir kişi/şirket/hane için çalıştıklarını (%45), ardından ara sıra kısa süreli/düzensiz işlerde çalıştıklarını (%27) ve mevsimlik işlerde çalıştıklarını (%17) belirtmektedir. Çalışma izniyle çalıştıklarını belirten %7'den %80'lik kısmı, şahıslar/şirketler/haneler için çalıştığını belirtmiştir.

Sonuçlar, COVID-19 öncesi istihdam türünün de farklı gruplar arasında değiştiğini göstermektedir. Örneğin, mevsimlik çalışma, gruplar arasında %17'ye kıyasla, kırsal nüfusta %47 ile çok daha yüksek sıralarda yer almaktadır. Kısa süreli/düzensiz işlerde çalışmak Iraklı (%55) ve Afgan (%41) haneler arasında en yüksek seviyededir. Bu bulgular, **COVID-19'dan önce genellikle eriştikleri işlerin geçici ve kısa süreli doğası göz önüne alındığında, kırsal nüfus, Afganlar ve Iraklıların, istihdam olanaklarına erişimi olan diğer gruplara kıyasla iş güvenliği açısından daha yüksek risk altında olabileceğini** göstermektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, tüm katılımcıların %29'u pandemi öncesinde işsiz olduğu belirtmiştir. Katılımcıların çoğu, işsizliğe dair sebepler sorulduğunda uzun vadeli sağlık koşulları, yaralanmalar ve engellilik durumlarını (%18) temel neden olarak belirtmiştir. Bunu ise iş aramama/iş için müsait olmama (%17) durumu izlemiştir. Ek olarak %13'ü iş bulamadığını belirtirken, %10'u yaşı nedeniyle işverenler tarafından reddedildiğini ve %5'i ev/bakım işleriyle (kadın katılımcılar için %9) uğraştığını belirtmiştir. Bu sebepler de katılımcıların iş aramaları için bir engel olmaya devam etmektedir.

Önceki turlarda olduğu gibi, ankete katılanların %69'u pandemi nedeniyle çalışma durumlarının ve koşullarının değiştiğini, %50'si bu değişikliğin işverenleri tarafından uygulanacağını belirtmiştir. Özellikle Afgan (%80) ve İranlı (%86) katılımcılar bu değişikliği diğer gruplara göre daha fazla yaşadıklarını bildirmektedir. Tüm gruplarda, işini kaybetmesi/işverenlerce işten çıkarılması (%32), COVID-19 önlemleri nedeniyle çalışmayı

bırakmak zorunda kalması (%16) ve ücretsiz izne ayrılması (%16) çalışma durumundaki değişikliğin en önemli nedenleridir.

Çalışma durumu ve koşullarındaki değişiklikle ilgili bulguların aksine, değerlendirme, katılımcıların çoğunluğunun (%62) gelecekteki iş beklentileri hakkında ümitli olduklarını, %18'inin ise yakın gelecekte yeniden iş bulabileceklerinden umutlu olmadığını göstermektedir.

Bu tur çocuk işçiliğine dair elde edilen bulgular 3. turdakine çok benzerdir. Ayrıntılı olarak, **hane düzeyinde, değerlendirme toplamda 3.203 çocuk belirlemiştir. Bunlardan 148'inin (%5) çalıştığı kaydedilmiştir. Özellikle endişe verici olan, çalıştığı tespit edilen tüm çocuklardan neredeyse üçte birinin 12 yaşın altında olmasıdır.** Önceki turlarda olduğu gibi, çalışan çocukların çoğunluğu Suriye uyrukludur. Çalıştığı tespit edilen çocukların çoğu (%68) çalışmaya devam etmektedir. Bu çocukların eğitime erişim ve katılım durumları belirsizdir.

Önceki turlarda olduğu gibi, çocuk işçiliğinin arkasındaki temel nedenlerin sosyo-ekonomik faktörlerle ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bunlar arasında başka aktif çalışan hane halkı üyesi olmaması (%56), hane gelirinin ihtiyaçları/giderleri karşılamaya yetmemesi (%53), hane bütçesine katkıda bulunmak isteyen çocuklar (%17) ve kendi giderlerini karşılamak için çalışan çocuklar (%17) bulunmaktadır. Afganlar için eğitimle ilgili masrafları karşılayamama (%50) ve okula kayıt ve okula devam etmede karşılaşılan zorluklar (%25) diğer gruplara göre daha yüksek sıralarda yer almaktadır. İkincisi, uzaktan eğitime erişimde teknik zorluklar nedeniyle çalışmaya başlayan çocukların (%17) yanı sıra, çalışan çocukların olduğu Iraklı haneler için de geçerlidir (%17).

Tekstil ve terzilik (%33), tarım ve hayvancılık (%20) ve sokakta çalışma (%11), çalışan çocuklar için en öne çıkan sektörler/istihdam durumlarıdır. Nüfus grupları arasında sadece %1'i zorla dilenmekten bahsederken, Iraklı çocuklu haneler için bu oran endişe verici bir şekilde %14'e yükselmektedir. **Çocuk işçiliğine yönelik yapılacak olan müdahalelerde önceliklendirme, iş yerleri ve çocukların yaptıkları işlerin doğasına istinaden risk analizlerinin yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, çalışan çocukların eğitim hakkına erişimleri olup olmadığı yönünde daha fazla bilgiye ihtiyaç vardır. Son olarak, elde edilen bulgular sokaklarda çalışan çocukların ve özellikle Iraklı hanelerde dilenmeye zorlanan çocukların programlarda öncelikli olarak hedeflenmesi gerektiğini göstermektedir.**

Gelir ve Sosyal Yardımlar

2. turdan itibaren bulgular, **birçok mültecinin çalışma durumunda olumsuz değişiklikler yaşamasına rağmen, yaklaşık yarısının birincil gelir kaynağının istihdam, ardından insani yardımın (%27) olduğunu göstermektedir.** Başka bir gelir kaynağı olup olmadığı sorulduğunda, %56'sı olmadığını belirtirken, %31'i insani yardımdan söz etmektedir.

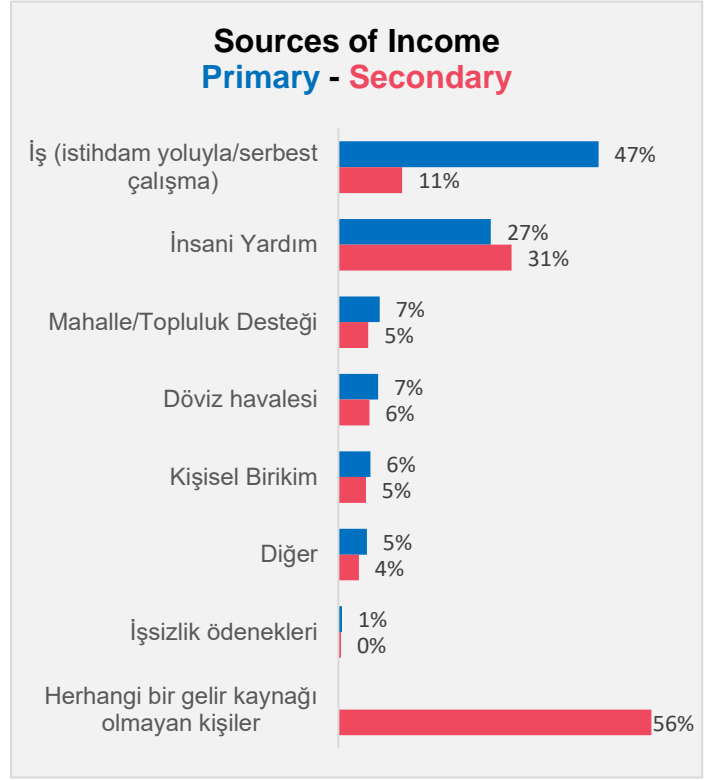
Değerlendirme, birincil gelir kaynaklarıyla ilgili olarak gruplar arasındaki farklılıkları göstermektedir. Sorumlusu kadın olan haneler, insani yardımı birincil gelir kaynakları (%33) olarak bildirirken, ardından istihdam yoluyla elde ettikleri gelir gelmektedir.

Sorumlusu kadın olan hanelerde, sorumlusu erkek olan hanelere kıyasla topluluk ve komşuluk desteğine daha fazla ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Nüfus grupları arasındaki farklılıklar açısından, komşuluk ve topluluk desteği Afganlar için diğer gruplara nazaran daha yüksek sıralarda yer almaktadır. Diğer yandan döviz havalesi ise özellikle İranlılar ve Iraklılar için önemli bir gelir kaynağı gibi görünmektedir.

Genel olarak, ankete katılanların %48'i kamu kurumları, yerel makamlar, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve BM kurumları aracılığıyla yardım aldığını belirtmektedir. Diğer turlarda olduğu gibi, aynı yardım aldıklarını belirtenlerin %16'sına kıyasla, nakdi yardım %84 ile, bu yardımın çoğunu temsil etmektedir. Alınan yardımın türüyle ilgili olarak turlar arasında küçük dalgalanmalar tespit edilmiş olsa da, nakit her zaman temel yardım türü olarak sıralanmıştır.

İlk üç nakit yardım kaynağının sırasıyla Sosyal Uyum Yardımı/SUY (%75), ardından Şartlı Eğitim Yardımı/ŞEY (%16) ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla alınan SUY dışı nakit (%15) olduğu görülmektedir. İlk üç kaynak dört turda da aynı kalmıştır. Diğer nakit yardım

kaynakları arasında toplamda %18 olan, UNHCR-GİGM (COVID-19 nakit yardımı) ve uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları (barınma için nakit, hijyen için nakit) bulunmaktadır. Nakit yardım programlarının transfer değerleri ortalama olarak hane başına 907 Türk Lirası olarak belirlenmiştir.

İhtiyaç Analizi, sosyal yardımlara erişime dair gruplar arasında bazı farklılıklar tespit etmiştir. Örneğin, hane sorumlusunun kadın olduğu hanelerin %58'i, yardım aldığını doğrulayan %46'lık hane sorumlusunun erkek olduğu hanelere kıyasla, önemli ölçüde daha yüksek oranda yardım aldığını belirtmektedir. Bu bulgular, hane sorumlusunun kadın olduğu haneler için (istihdam yoluyla elde edilen gelire kıyasla) birincil gelir kaynağı olarak insani yardım sıralamasına ilişkin yukarıdaki bulguları bir dereceye kadar doğrulamaktadır.

Nüfus grubu başına erişim seviyelerindeki farklılıklar açısından, değerlendirme, Afganların ve İranlıların en az erişime sahip olduğunu göstermektedir, çünkü her iki gruptan katılımcıların %59'u yardım almadıklarını belirtmektedir. Bu bulgu, diğer sosyo-ekonomik bulgularla paralel olarak okunmalıdır. Belirtmek gerekirse, hem Afgan (%53) hem de İranlı (%59) katılımcıların yarısından fazlası, aylık harcamalarını ve temel ihtiyaçlarını hiçbir şekilde karşılayamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, Afganların %80'i ve İranlıların %86'sı çalışma durumlarında olumsuz değişiklikler olduğunu bildirmiştir. **Pandemi nedeniyle sosyo-ekonomik olarak en çok etkilenen gruplar olmalarına rağmen, Afganlar ve İranlılar sosyo-ekonomik koşullarını hafifletebilecek yardıma en az erişime sahiplerdir. Nakit temelli müdahaleler yoluyla bu grupların artan şekilde hedeflenmesi, muhtemelen karşılaştıkları bazı riskleri azaltacak veya ek koruma ihtiyaçlarının oluşmasını önleyecektir.**

Nakdi yardıma ek olarak, katılımcıların %16'sı aynı yardım aldığını teyit etmiştir. Bu katılımcılar için ilk üç aynı yardım biçimi arasında gıda (%35); giysi, yakıt, battaniye gibi diğer gıda dışı malzemeler (%23); ve aile hijyen kitleri, kadın hijyen kitleri vb. (%19); ve barınma yardımı (%12) yer almaktadır. Bu bulgular 2. ve 3. tur ile nispeten benzerlik göstermektedir. Önceki turda olduğu gibi, diğer uyruklardan bireylerin (Suriyelilere kıyasla) aynı yardıma erişimlerinin daha sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, sektör ortaklarının programlaması ve diğer milletlerden bireyleri hedef alan programların yokluğu veya sınırlılığı ile ilgili olabilir.

Katılımcıların
yalnızca
%12'si,
aldıkları yardımın
ihtiyaçlarını tamamiyle
karşıladığını belirtmiştir.

Yardım alan katılımcıların %88'i, yardımın COVID-19 salgını süresince ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediğini ifade etmiştir. 3. turdan bu yana bu konuda herhangi bir değişiklik kaydedilmemiştir.

Temel İhtiyaçlara Erişim ve Hane Giderleri

Değerlendirmenin tüm turlarında, gruplar arasında katılımcıların çoğu aylık harcamalarını ve temel ev ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadıklarını belirtmiştir. Bu turda, **katılımcıların %86'sı aylık harcamaları ve temel ev ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığını bildirmiştir.** 3. turdan bu yana kayda değer bir fark olarak, giderlerini hiç karşılayamadığını belirtenlerin oranının düştüğü, kısmen karşılayabilenlerin ise arttığı söylenebilir. Bu, masrafları tamamen karşılayabileceklerini belirtenlerde büyük bir değişiklik olmamasına rağmen bir gelişim göstermiştir. Bununla birlikte, bu bulgular 3. turdan bu yana sosyo-ekonomik açıdan en kırılgan olanlar için hafif bir iyileşmeye işaret edebilmektedir.

Önceki turlarda olduğu gibi, Afganlar ve İranlılar, özellikle aylık harcamaları karşılayabilme perspektifinden, sosyo-ekonomik açıdan en zor durumda olan nüfus grupları olarak belirlenmiştir. Özellikle endişe verici olan, İranlıların %59'unun ve Afganların %53'ünün masraflarını hiçbir şekilde karşılayamadıklarını belirtmesidir. Afganların sadece %8'i ve İranlıların %10'u ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabildiklerini teyit etmektedir.

3. turda coğrafi konumlar arasında önemli bir fark tespit edilmemişken, bu turda bulgular, Ege bölgesindeki hemen hemen tüm katılımcıların aylık harcamaları ve temel hane ihtiyaçlarını karşılamada zorluklarla karşılaştığını göstermektedir, çünkü yalnızca %4'ü tam olarak karşılayabildiğini belirtmektedir. COVID-19 öncesi dönemle karşılaştırıldığında, tüm grupların giderlerinde %15'lik bir artış meydana gelmiştir. Masraflardaki bu artış, %15 ve üzeri oranda, özellikle Suriyeli ve İranlı hanelerde görülmüştür.

Katılımcılar, pandemi boyunca, özellikle gıda (%69), kira/konut (%65) maliyetleri ve elektrik, su doğalga gibi hizmet faturalarını (%39) karşılamamanın zor olduğunu belirtmiştir. En üst sıradaki kategoriler 1. turdan bu yana nispeten benzer kalırken, endişe verici olarak tespit edilen gıdanın ilk kez karşılanması en zor gider olarak sıralanmasıdır. Gıdaya erişimle ilgili bulgular, başa çıkma mekanizmalarıyla ilgili sorular aracılığıyla da doğrulanmaktadır. **%98'i aylık harcamaları ve temel ihtiyaçları karşılayamadıkları için başa çıkma mekanizmalarından en az birini benimsediğini belirtirken, en üst sırada yer alan başa çıkma mekanizması temel gıda harcamalarını azaltma (%50) olarak tespit edilmiştir.** Borç para almak (%47); eğitim, sağlık

gibi temel gıda dışı harcamaları azaltmak (%31) ve kredi/borçla gıda satın almak (%30), topluluklar arasında yaygın olarak benimsenen diğer başa çıkma mekanizmalarıdır. **Özellikle topluluklar için en önemli başa çıkma mekanizmaları olarak gıda harcamalarının azaltılmasına ilişkin bulgular, Gıda Güvencesi, Temel İhtiyaçlar, Geçim Kaynakları ve Koruma sektörlerinin temel ihtiyaçları karşılayamama nedeniyle potansiyel koruma**

endişelerinin oluşmasını önlemek için sektörler arası bir şekilde çalışma gerekliliğini açıkça göstermektedir.

Bulgular, çeşitli gruplar tarafından benimsenen başa çıkma mekanizmalarındaki farklılıkları göstermektedir. Hem kentsel, hem kırsal hem de göçer nüfus için temel gıda harcamalarının azaltılması en önemli olumsuz başa çıkma mekanizması olarak sıralanırken, göçer nüfus özellikle kentsel ve kırsal alanlarda yaşayanlara kıyasla (ortalamanın %17 üzerinde) çok daha yüksek sırada yer almaktadır. Göçer nüfus, diğer gruplardan çok daha fazla yüksek riskli, sosyal açıdan dezavantajlı olarak algılanan veya sömürücü nitelikte geçici işleri (ortalamanın %26 üzerinde) kabul etmeye başvurmaktadır. Göçer nüfusun %67'sininin gıda harcamalarını azalttığını ve masrafları karşılayamama durumuyla başa çıkmak için potansiyel olarak tehlikeli ve sömürücü

işleri kabul ettiğini göz önünde bulundurarak, koruma risklerinin oluşmasını önlemek ve azaltmak için gıda güvenliği, uzun vadeli ve güvenli istihdam fırsatları da dâhil olmak üzere bir dizi destek ve yardımla bu grupları hedefleyen ek programlar gerekmektedir.

Nüfus grupları arasındaki farklılıklarla ilgili olarak, bulgular, Afganların diğer gruplara kıyasla temel gıda harcamalarının azaltılmasını (%68) en yüksek sıraya koyduğunu ve bunu temel gıda dışı harcamaların azaltılmasının (%41) izlediğini göstermektedir. İlginç bir şekilde, hane içi üretim de Afgan katılımcılar tarafından bir başa çıkma mekanizması olarak çok daha yüksek sıralarda (diğerlerine kıyasla %14 daha yüksek) yer almaktadır. Afgan haneleri arasında hane içi üretimin gelir elde etmek için desteklenip desteklenemeyeceğine yönelik araştırmalar Geçim Kaynakları sektör ortakları için faydalı olacaktır. Son olarak, İranlılar için gıda dışı temel harcamalardaki azalma (sağlık ve eğitim gibi) diğer gruplara kıyasla çok daha yüksektir (genel olarak %31'e kıyasla İranlılar için %58).

Türkiye'deki mültecilerin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin bulgular, başa çıkma mekanizmalarının benimsenmesi ve bu tür mekanizmaların benimsenmesinin orta ve uzun vadede etkisi ile sosyo-ekonomik durumdaki bozulmanın sonuçları dâhil olmak üzere diğer ilgili sektörler ve uzman kuruluşlar tarafından daha ayrıntılı değerlendirmeler yapılması gerekliliğini tekrardan ortaya koymaktadır.

Koruma ve Topluluk Seviyesinde Endişeler

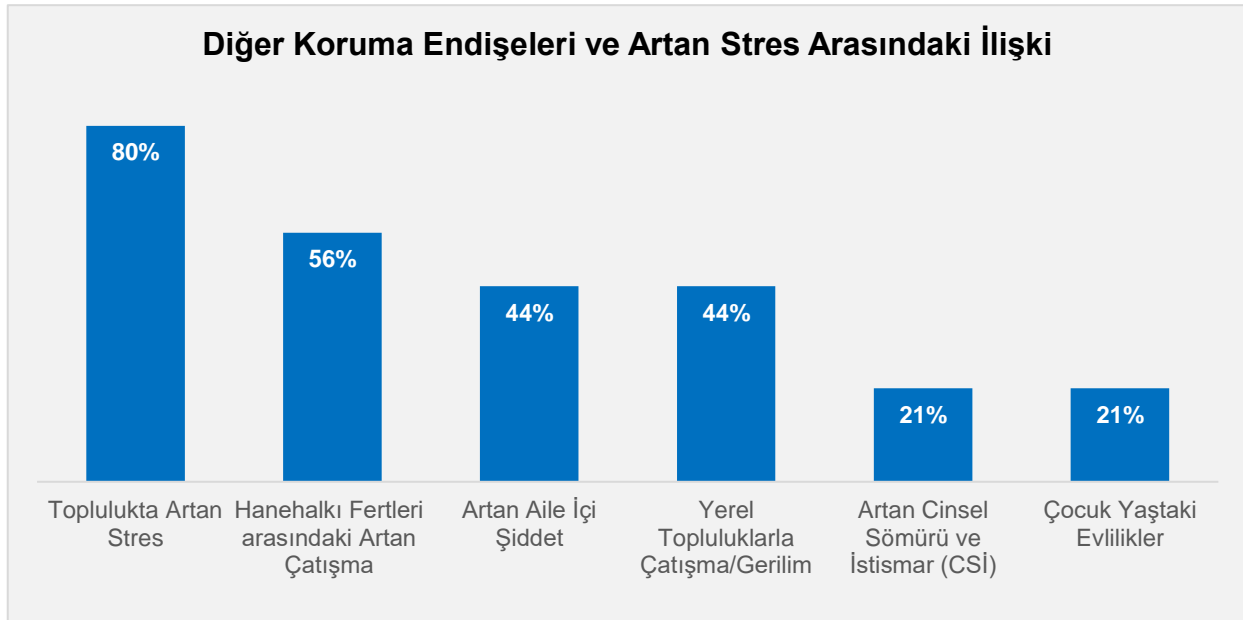
Koruma ve toplum seviyesinde karşılaşılan olumsuz sayılabilecek durumlar, ihtiyaç değerlendirmesinin tüm turlarında tespit edilmiştir. Tüm turlarda, bireysel ve topluluk seviyelerinde artan stres, en yüksek koruma endişesi olarak sıralanmıştır. Turlar boyunca ortalama olarak, katılımcıların %58'i bireysel düzeyde ve %57'si topluluk düzeyinde artan stres düzeylerini bildirmiştir. Genel ortalamalar, gruplar arasında katılımcıların yaklaşık yarısının ya kendilerinin artan stres yaşadığını ya da bunu topluluk düzeyinde gözlemlediğini gösterirken, özellikle 2. turdan itibaren hem kadınlar hem de erkekler için bireysel düzeyde artan stresin genel düzeylerinde dikkate değer düşüşler kaydedilmiştir. Özellikle 2. turda önemli ölçüde yüksek düzeyde artan stres, COVID-19 koşulları ve bireylerin ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek üzerindeki etkisi ile ilişkili olabilir.

Bu turda, katılımcıların %58'i topluluk düzeyinde artan stres gözlemlerini belirtmiş ve %61'inin topluluk düzeyinde artan stres gözlemlerini bildirdiği 3. turdan bu yana bu konuda önemli bir

gelişme kaydedilmemiştir. Bireysel düzeyde, bu turda katılımcıların %53'ü ek olarak artan stres ve kaygı yaşadıklarını belirtmiştir (bir önceki turda %61 olarak tespit edildiğinden, bir azalma göstermektedir).

İhtiyaç Analizi, hem farklı koruma endişeleri arasında hem de sosyo-ekonomik göstergelerle ilgili bazı korelasyonlar göstermektedir. Artan stres seviyeleri, aylık harcamalarını ve temel ihtiyaçlarını hiç karşılayamadıklarını belirtenler için belirgin şekilde daha yüksek (%53'e kıyasla %62) görünmektedir. Ek olarak bulgular, bireysel düzeyde artan stresten bahsedenlerin, hane halkı üyeleri arasındaki çatışmalar (ortalamanın %18 üzerinde), aile içi şiddet (ortalamanın %15 üzerinde) ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel istismar ve şiddet (ortalamanın %7 üzerinde) gibi (aşağıdaki grafikte belirtildiği gibi) daha yüksek düzeyde diğer koruma ve topluluk kaygıları bildirdiğini göstermektedir. **Artan stresin diğer koruma endişelerini mi yoksa diğer endişelerin mi stres seviyelerini tetiklediği konusunda herhangi bir netliğe ulaşılamasa da (bireysel düzeydeki koşullar detaylı olarak sorgulanmadığından), bulgular koruma ve topluluk endişelerinin kesişimselliğini ve aralarındaki bağlantıları açıkça doğrulamaktadır.**

İhtiyaç Analizi, önceki turlarda olduğu gibi uyruklar arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Önceki turlarda özellikle Afgan ve İranlı katılımcılar topluluk düzeyinde artan stresi diğer gruplardan çok daha yüksek oranlarda (her iki grup için 3. turda yaklaşık %87) sıralamışlardır. Bu turda, Afgan toplulukları için stres düzeylerinde önemli bir düşüş (%29) tespit edilirken, eğilim İran toplulukları için çok benzer (ve endişe verici) kalmıştır. İranlı katılımcıların

%84'ü topluluk düzeyinde artan stresten bahsederken, %91'i de bireysel düzeyde artan stres yaşadığını doğrulamaktadır.

Ne bireysel ne de topluluk düzeyinde artan stres düzeyleriyle ilgili olarak cinsiyet grupları arasında önemli bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak değerlendirme, coğrafi konuma göre stres seviyelerindeki farklılıkları belirlemiştir. Bulgular, artan stres gözlemlerinin Güneydoğu ve Marmara bölgelerinde biraz daha belirgin olduğunu göstermektedir.

Değerlendirmenin tüm turlarında en üst sıralarda yer alan koruma endişesi olarak kötüleşen ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek (özellikle bazı nüfus grupları için) hakkındaki tutarlı bulgular, mevcut başa çıkma mekanizmaları hakkında 3RP ortaklarına somut tavsiyeleri belirleyebilecek ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek üzerine, COVID-19'un etkilerini de içerecek olan odaklı bir ihtiyaç analizinin yapılmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek hususunun bu değerlendirmeler yoluyla hem sosyo-ekonomik faktörler hem de potansiyel, ek koruma endişeleri ile oldukça alakalı olduğu ve bu nedenle sektörler arası seviyede entegre bir programlama gerektireceği dikkate alınmalıdır.

Hane halkı üyeleri arasında, tüm gruplarda artan çatışmaya ilişkin gözlemler, 2. turdan itibaren benzer seviyelerde kalmıştır (genel ortalama %36). 2. turda tüm katılımcıların %35'i hane içinde çatışma gözlemlediğini belirtmiş, bu oran 3. turda %36 ve 4. turda %38 olarak tespit edilmiştir. Bu turda gözlemlenen önemli bir fark, erkek katılımcıların %32'sine kıyasla kadın katılımcıların %46'sının bu hususta bir artış kaydettiğidir. Bu bulgular aynı zamanda, kadın katılımcıların erkek katılımcılara kıyasla daha fazla çatışma belirttikleri 3. tur ile de benzerlik göstermektedir. Önceki turlarda olduğu gibi, bu turda da uyruk grupları arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Hane halkı üyeleri arasındaki çatışmanın en belirgin olarak İran (%48) ve Irak (%45) topluluklarında olduğu gözlemlenmektedir. Farklı uyruk grupları, bu koruma endişesini her turda diğerlerinden daha belirgin bir şekilde sıralamıştır.

Önceki turlarda olduğu gibi, bu turdan elde edilen aile içi şiddet gözlemlerine ilişkin bulgular, pandeminin hane halkı içinde şiddet ve istismara maruz kalma veya şiddet ve istismar riskini artırmasındaki etkisine dair uluslararası bulguları doğrulamaktadır. Buna göre, **tüm katılımcıların %29'u, hem 2. hem de 3. tur bulgularına kıyasla aynı seviyede kalarak, hane halkı içinde aile içi şiddette bir artış gözlemlediğini belirtmiştir.** Tüm turlarda, büyük bir miktarda olmasa da, kadın katılımcılar aile içi şiddet hususunda daha yüksek düzeyde endişe bildirmişlerdir. Ayrıca, bu turda aile içi şiddetle ilgili olarak uyruk grupları arasında da farklılıklar olduğu

gözlemlenmiştir. Genel olarak %29'a kıyasla İranlıların %42'si aile içi şiddette artış gözlemlediklerini bildirmektedir.

Mülteciler ve ev sahibi topluluk arasındaki sosyal uyum, 2. turdan bu yana çok benzer seviyelerde kalmıştır (genel ortalama %31 olarak belirlenmiştir). **3. turda olduğu gibi, bu turda da %30 genel olarak yerel topluluklarla çatışma gözlemleri bildirmektedir.** İranlıların %43'ünün diğer uyruk gruplarının ortalamasının üzerinde gerginlik bildirdiği bu turda uyruk grupları arasında belirli farklılıklar olduğu bildirilmiştir.

Değerlendirmenin Koruma ve Toplum Seviyesinde Endişeler bölümündeki ana yeni araştırma alanlarından biri, COVID-19'un bir sonucu olarak kadınlara ve/veya kız çocuklarına yönelik cinsel şiddet ve istismarın artıp artmadığıdır. Genel olarak, **tüm katılımcıların %14'ü topluluklarında kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel şiddet ve istismar vakalarında bir artış gözlemlediklerini ve COVID-19'un bir sonucu olarak kadınların ve kız çocuklarının bundan daha fazla korktuğunu belirtmiştir.** Bu, erkek katılımcılara (%11) kıyasla özellikle kadın katılımcılar tarafından (%17) dile getirilmektedir.

Uyruklar arasındaki farklılıklar açısından, bulgular cinsel şiddet ve cinsel istismarın en çok İranlı katılımcılar tarafından bildirildiğini göstermektedir (%25'i artan vaka gözlemlerini doğrulamaktadır). İkinci bulgu, hane halkı üyeleri arasında artan çatışma ve İranlı katılımcıların aile içi şiddete dair gözlemleri de dâhil olmak üzere, bildirilen diğer koruma endişeleriyle birlikte okunabilir. Daha önce belirtildiği gibi, İranlı katılımcıların yaklaşık yarısı (%48) hane içindeki çatışmaların arttığını, %42'si ise topluluk düzeyinde aile içi şiddetin arttığını bildirmektedir.

Bu turun toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) ile ilgili bulguları, Koruma sektörü ortaklarının, doğrudan hizmetlerin sağlanması ve diğer hizmet sağlayıcılara yönlendirmeler yolu da dâhil olmak üzere, TCDŞ riskinin azaltılması, önlenmesi ve müdahale çabalarıyla İranlı topluluklarının hedeflenmesi ve desteklenmesi hususundaki ihtiyacı göstermektedir.

Değerlendirmenin Koruma ve Toplum Seviyesinde Endişeler bölümünde tanıtılan ikinci yeni araştırma alanı, çocuk evlilikleriyle ilgilidir. **Katılımcılara, COVID-19 pandemisinin kendi topluluklarında çocuk evliliklerinin artmasına neden olup olmadığı sorulmuş ve genel olarak %15'i çocuk yaşta evliliklerin arttığı yönünde yanıt vermiştir.** Coğrafi konumlar, uyruk ve cinsiyet grupları arasında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların %18'i bir artış

belirtirken, bu oran erkek katılımcılarda %11 ile belirgin şekilde daha düşüktür. Ayrıca, çocuk evlilikler en belirgin şekilde Suriyeli topluluklar içerisinde bildirilirken (%16'lık bir artış göstermektedir), pandeminin çocuk evlilikleri nezdinde Afgan topluluklarında yalnızca %9'luk ve İran topluluklarında ise %12'lik bir artışa yol açtığı kaydedilmiştir. Son olarak, Ege bölgesinde çocuk evlilikleri %24 ile önemli bir ölçüde daha yüksek bir düzeyde rapor edilmiştir.

Çocuk evliliklerinin yanı sıra cinsel istismar ve şiddet gözlemleri arasındaki karşılıklı bağlantılar tespit edilmiştir. Belirtmek gerekirse, topluluklarında cinsel istismar ve şiddette artış gözlemlediklerini paylaşan katılımcılar da daha yüksek düzeyde (genel olarak %15'e kıyasla %50) çocuk evlilikleri rapor etmişlerdir.

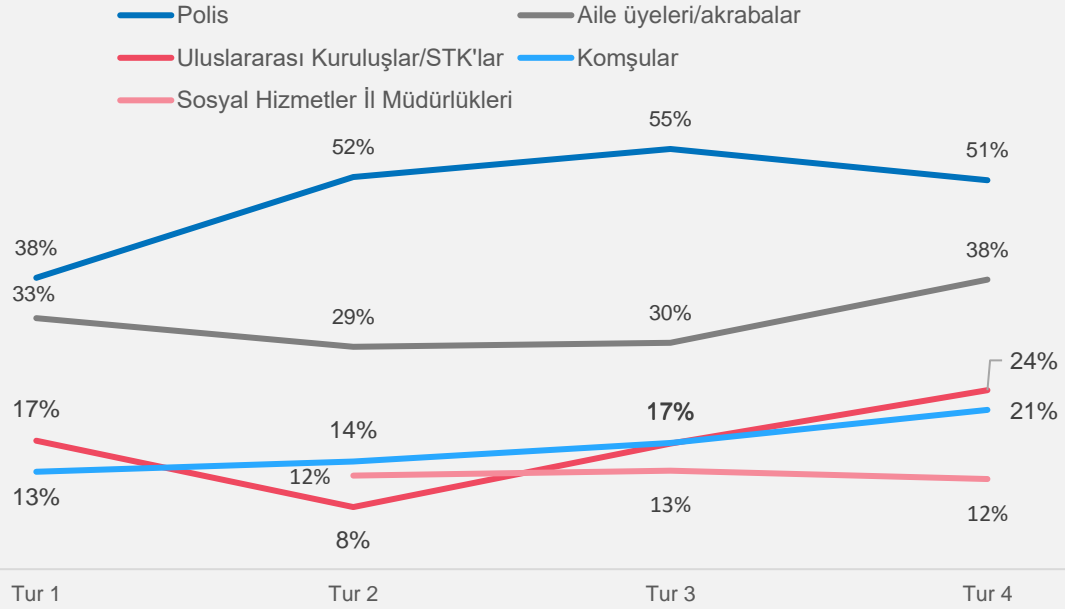
Pandeminin hane halkının sosyo-ekonomik durumları üzerindeki önemli etkileri bu değerlendirmeler boyunca vurgulanmaktadır. Sosyo-ekonomik faktörlerin, topluluklar içinde çocuk evliliklerle ilgili doğrudan veya dolaylı sonuçları olabilmektedir. **İhtiyaç Analizi bulguları, pandemi sonucunda çocuk evliliklerinin çok yüksek düzeyde olduğunu göstermese de, bunun nedeni ihtiyaç analizindeki birtakım kısıtlamaların bulunması (değerlendirme metodolojisi dâhil) ve katılımcıların konuyla ilgili bilgi paylaşmaktaki tereddütlerinden dolayı olabilir. Bu nedenle, çocuk evliliklere ve pandeminin genel olarak çocukların korunması üzerindeki etkisine ilişkin özel ihtiyaç analizleri ve değerlendirmelerin yapılması, temsili verilerin toplanması (odak grup tartışmaları gibi diğer veri toplama yöntemleri araçları da dâhil olmak üzere) ve programlamaya yön vermek için analizler yapılması gerekmektedir.**

Katılımcıların yarısının belirttiği bu değerlendirmenin önceki tüm turlarında bildirildiği gibi, polis, toplulukların bir koruma veya topluluk endişesiyle karşılaştıklarında destek alacakları ilk mekanizma/hizmet sağlayıcı olmaya devam etmektedir. Polisin ardından, aile, arkadaşlar ve/veya akrabalar, tüm turlardaki topluluklar için ikinci destek kaynağı olarak belirlenmiştir. Aşağıdaki grafikten görülebileceği gibi, sonraki destek mekanizmaları, uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşları, komşular ve topluluk liderleri dâhil olmak üzere turlar boyunca değişiklik göstermiştir. Bir destek mekanizması olarak uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşlarının istikrarlı bir şekilde tüm turlarda bir artış gösterdiğini belirtmek gerekmektedir.

Toplulukların Destek Mekanizmaları

Bu bulgular, polisin yanı sıra mültecilerin çoğunlukla kendi toplulukları içinde mevcut olan destek mekanizmalarına güvendiğini göstermektedir. Bu, **Koruma ve Koruma sektörü dışı ortakların benzer şekilde, özellikle topluluk üyelerinin erişim faaliyetlerine dâhil etmesi ve desteğe ihtiyacı olan bireylerin, uluslararası kuruluşlar ve STK'lar ve benzer kamu kurumları dâhil olmak üzere mevcut hizmet sağlayıcılara yönlendirilmesi adına çok yönlü kapasite geliştirme (çeşitli konularda eğitimler yoluyla), bilgi yayma ve farkındalığı artırma faaliyetleri (örneğin, bu değerlendirmeler yoluyla belirlenen bilgi ihtiyaçlarıyla ilgili) yoluyla topluluk kapasitelerini ve kaynaklarını kendi kendini korumaya yönelik olarak giderek daha fazla güçlendirmesi ve harekete geçirmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.**

Genel olarak, hukuki yardıma erişimle ilgili bulgular, 3. turdan bu yana, hukuki desteğe ihtiyaç duyanlarda yalnızca küçük bir artış tespit edildiğini (%10'dan %14'e) göstermektedir. Bir önceki turda, hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten %10'un %83'ü herhangi bir destek almadığını belirtmiş ve mevcut hizmetlere ilişkin farkındalık veya hizmet sunumu ve hizmet sağlayıcıların kapasitesiyle ilgili bir boşluğa işaret etmiştir. **Bu turda, hukuki desteğe ihtiyacı olduğunu belirten %14'ün (Afganlar için önemli ölçüde %32'lik bir sayı ile daha yüksektir) %65'i hiç**

destek almamıştır. Bu, 3. tur bulgularına kıyasla kayda değer bir gelişme gibi görünse de, ihtiyaçlar ile hak ve hizmetlere erişim arasında önemli bir boşluk olduğu gözlemlenmektedir.

3. Turda olduğu gibi, uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşları hukuki destekle ilgili olarak topluluklar için birincil destek mekanizması olmaya devam ederken (%9'dan %15'e yükselerek), Barolar ikinci mekanizma (%9) olarak belirlenmiş, bunu ise özel avukatlar (%6) takip etmiştir. Desteğe erişebilenlerin %43'ü bireysel hukuk danışmanlığı almış, onları hukuki yardım alan %18'lik bir dilim (dilekçelerin hazırlanması, mahkemelere refakat ve genel dava takibi dâhil) takip etmiştir ve %6'sı ise destek için Barolara yönlendirilmiştir.

Bir önceki turda topluluklar tarafından hukuki destek ihtiyacı duyulan alanlar geçici koruma/uluslararası koruma kimliği, psikolojik şiddet ve çalışan hakları olarak tespit edilmiştir. Bu turda desteğe ihtiyaç duyulan alanların değiştiği gözlemlenmiştir. Belirtmek gerekirse, katılımcılar geçici ve uluslararası koruma başvuruları (%22), sınır dışı edilme (%11), vatandaşlık ve diğer nedenlerle ilgili olarak hukuki danışmanlık ve yardıma ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Kadınlar için, 3. turda olduğu gibi bu değerlendirmede de boşanma, ek bir destek alanı olarak belirtilmiştir.

Genel olarak, **bulgular hukuki desteğe duyulan ihtiyaç ile ilgili hizmetlere erişim arasındaki boşluğun neden kaynaklandığını daha iyi anlama ihtiyacını göstermektedir. Diğer önlemlere ek olarak, sunulan hizmetlerin/hizmet sağlayıcıların (Barolar ve sektör ortakları dahil) kapasitesinin ve erişilebilirliğinin artırılması için 3RP ve ötesinde savunuculuğu güçlendirmeye ihtiyaç vardır.**

Dijital Araçlara ve Dijital Okuryazarlığa Erişim

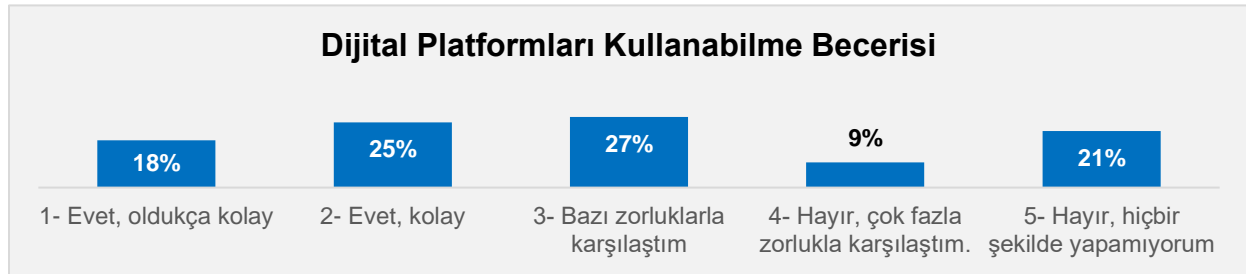
Toplulukların dijital araçlara erişimi ve dijital okuryazarlık seviyelerine ilişkin sorular değerlendirmenin 4. turunda yeni bir tematik araştırma alanı olarak eklenmiştir. Bu tematik alan, pandeminin getirdiği değişiklikler ve bağlam kapsamında dijital araçlara erişimin uzaktan hizmetlerin sağlanmasında ve bunlara erişimde önemli bir faktör haline geldiği göz önünde bulundurularak eklenmiştir. Pek çok sektör ortağı, COVID-19 kısıtlamaları nedeniyle çalışma yöntemlerini hızlıca adapte etmiş ve hizmetlerin uzaktan sağlanmasına yönelik hizmet sunumu yöntemlerini değiştirmiştir. Bu değişikliğin ve uzaktan hizmet sunumunun etkinliğine ve erişilebilirliğine yönelik ise pandemi boyunca Koruma koordinasyon platformları aracılığıyla bilgi paylaşımı yapılmıştır. Konuyla ilgili veri ve analiz, hizmet sunumunun pandemi öncesi koşullarına dönene kadar özellikle dijital araçlar ve platformlar aracılığıyla uzaktan sağlanan hizmetlerin belirli

gruplar için ek engeller oluşturup oluşturmadığını (veya erişim engellerini azaltıp azaltmadığını) anlamak ve kimsenin geride bırakılmamasını sağlamak için herhangi bir düzeltici müdahalenin gerekliliğini değerlendirmek için önemlidir.

Bulgulara göre, **tüm katılımcıların %45'i dizüstü bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar ve Wi-Fi gibi ekipmanların da dâhil olduğu dijital araçların eksikliği nedeniyle uzaktan sunulan hizmetlere erişmekte güçlük çektiğini raporlamıştır.** Gruplar arasında dijital araçlara erişim düzeylerinde dikkate değer bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Örneğin, hane sorumlusu kadın olan hanelerin %50'si ve hane sorumlusu erkek olan hanelerin %44'ü dijital araçların eksikliğinden dolayı zorluklarla karşılaştıklarını belirtmektedir. Uyruk açısından, Afganlar ve İranlılar, ortalamanın (%48 zorluklar yaşadığını belirtiren) biraz üzerinde zorluk raporladığından dijital araçların eksikliğinden ötürü en çok engelle karşılan gruplar olarak tespit edilmiştir. Bulgular, coğrafi konum bağlamında en çok zorluğun Güneydoğu bölgesinde yaşandığını göstermiştir.

Katılımcılara ayrıca Zoom ve Teams gibi dijital platformları ne kadar rahatlıkla kullandıkları da sorulmuştur. Aşağıdaki grafikte gösterildiği gibi, **toplamda %43'ü dijital platformlarda kolayca veya çok kolay kullandıklarını belirtirken, geri kalanı zorluklarla karşılaştıklarını veya platformları hiç kullanamadıklarını bildirmiştir. Özellikle endişe verici olan, neredeyse dörtte birinin bu tür platformları hiç kullanamıyor olmaları nedeniyle uzaktan sağlanan hizmetlere hiç erişmiyor gibi görünmesidir.**

Bireylere hizmet kategorisine göre (örneğin, TCDSH hakkında bilgi yayma, hukuk danışmanlığı, harici hizmetlere yönlendirme vb.) ayrıntılı olarak sorulmamışken, dijital ve uzaktan araçlar açısından tercihlerinin ne olacağı sorulduğunda, katılımcıların yarısı WhatsApp (%52), telefon (%20) ve Zoom (%10) aracılığı ile hizmet almayı tercih ettiğini belirtmiştir. Diğer tüm milliyet grupları için tercih sıralaması nispeten benzer olsa da, tüm İranlıların yaklaşık yarısı, hizmet sunumu için en çok tercih edilen araç olarak telefonu belirtmektedir.

Dijital araçlara erişim ve toplulukların dijital okuryazarlığı ile ilgili yukarıdaki bulgulara dayanarak, **ortakların (hem koruma hem de koruma sektörü dışı) karma hizmet sağlama yöntemlerine daha fazla geçmeyi düşünmeleri** ve koşullar izin verdiğinde erişim faaliyetleri de dâhil olmak

üzere yüz yüze hizmet sunumuna dönmeleri tavsiye edilmektedir. Bununla birlikte, katılımcıların yaklaşık yarısının dijital araçların eksikliği nedeniyle hizmetlere erişimi yok gibi görüldüğünden, **özellikle en hassas ve ihtiyaç sahibi olanları hedeflemek üzere dijital araçlara dair kalemlerin bütçelere eklenmesiyle ilgili olarak fon sağlayan kuruluşlarla savunuculuk yapmak, zamanlı ve etkin bir şekilde hak ve hizmetlere etkin erişimlerini sağlamak için kritik olacaktır.**

Sonuçlar ve Öneriler

- Tüm turlar üzerinden ulaşılan bulgular, özellikle Afgan ve İranlı bireylere yönelik bilgilendirme ve farkındalık artırma faaliyetlerine ilişkin daha fazla hedefleme ihtiyacını vurgulamıştır. Bu turda Afgan ve İranlılara ek olarak kırsal nüfusun da bu çabalara dâhil edilmesine yönelik ihtiyaç tespit edilmiştir. Son olarak, birincil bilgi kaynaklarının ağırlıklı olarak topluluk içinde olduğu göz önünde bulundurularak, bilgi ihtiyacı olan bireylere ulaşmak için toplulukların mobilize edilmesine yönelik çabaların güçlendirilmesine yönelik açık bir ihtiyaç vardır.
- Temel hizmetlere erişim seviyeleri geçtiğimiz yıl boyunca değişkenlik göstermiş olsa da bu turda erişimde kayda değer gelişmeler tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bulgular, ulaşılması en zor hizmet ve hizmet sağlayıcıların (SUY/ŞEY, İGİM'lerle ilgili prosedürler ve eğitim hizmetleri dâhil) turlar boyunca aynı kaldığını göstermektedir. Engellerin çoğu, COVID-19'un operasyonel kapasitelerin üzerindeki etkisi ve hizmet sunum yöntemlerindeki değişikliklerle ilgili olsa da, bireylerin yasal statüleri, uyrukları ve yaşadıkları yerlerin (kırsal, kentsel ayrımı) genel olarak hizmetlere erişim seviyelerini etkilediği de görülmektedir. Bu da her grup için özel müdahaleler geliştirme ve savunuculuk yapma ihtiyacını göstermektedir.
- Hem bu turda hem de önceki turda STK'lar, özellikle Afgan ve Iraklı bireylerin yanı sıra Ege bölgesinde (ve önceki turda Güneydoğu/Orta ve Anadolu) ikamet eden bireyler için ulaşılması zor hizmet sağlayıcılar olarak tanımlanmıştır. Bireylerin uzaktan veya dijital platformlar aracılığıyla sağlananlar da dâhil olmak üzere STK hizmetlerine sürekli erişimini sağlamak için Hizmet Danışmanlığı (Services Advisor) gibi araçlara ilişkin farkındalığın ve bu araçlara erişimin artırılmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca, sektör ortakları, belirtilen bölgelerde olduğu kadar diğer uyruklardan bireyleri hedef alan mevcut programları genişletmeyi (veya yeni programları uygulamayı) düşünmeye teşvik edilmektedir.
- Sağlık hizmetleri ve hizmet sağlayıcıları, değerlendirmenin tüm turlarında erişmesi en zor olanlar arasında kalmıştır. Özellikle Suriye dışındaki uyruklara mensup bireylerin hizmetlere erişim düzeylerinde belirleyici faktörler, kayıt ve yasal statüyle (özellikle sigortaların statüsüyle ilgili) ilgilidir. Hem Afgan hem de İranlı katılımcıların yaklaşık yarısı, sigortasının yeniden etkinleştirilmesini potansiyel olarak kolaylaştırabilecek özel ihtiyaçlara sahip olduklarını kendileri belirlerken, Afgan katılımcıların yarısı ve İranlıların çoğunluğu, resmi bir talep iletmek için İGİM'ye başvurmadıklarını belirtmektedir. İtiraz

süreçlerini başlatmak için İGİM'ye başvuramalarının nedenlerini daha iyi anlamak gerekmektedir.

- Önceki turlarla karşılaştırıldığında (yarısının denemelerine rağmen bu hizmetlere erişemediklerini bildiren) Afgan kadınları dışında, kadınların cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) ile jinekolojik ve obstetrik hizmetlerine genel erişiminde gelişmeler tespit edilmiştir. Afgan kadınların CSÜS, jinekolojik ve obstetrik hizmetlere erişiminin önündeki engelleri daha iyi anlaşılması ve müdahalelerin buna göre planlanması gerekmektedir.
- Eğitime erişim seviyelerinde büyük bir değişiklik yaşandığı görülmemiştir, ki bu da okul terk oranlarının ciddi bir biçimde yükselmediğine işaret ediyor olabilir. Bu bulgular 3. turda edinilen çıkarımlar ile benzer kalmıştır. Üçte biri 12 yaşın altında olmak üzere 150 çocuğun çalışmakta olduğu tespit edilmiş ve bu, yüksek riskli çalışma biçimlerine işaret ettiğinden çocuk korumaya dair sonuçlar da doğuracağını göstermektedir. Zorla dilendirme en yüksek olarak Iraklı topluluk içerisinde görülmekte olduğundan, özellikle Iraklı çocuklar için özel müdahalelerin planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Haneler, çocukların okullarda engelsiz bir şekilde devamlılığını sağlayabilmek için dijital ekipman desteği (özellikle Afganlar), sürekli eğitime dair bilgilendirme (hem Afganlar hem de Iraklılar) ve Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi için hâlâ desteğe ihtiyaç duymaktadır. Kayıt ve belgelendirme ile ilgili engellerin yanı sıra (çocuk işçiliğine de yol açan) maddi engeller, eğitim ve koruma sektörleri ile tespit edilen engelleri ortadan kaldırmak için temel ihtiyaçlar ve nakit temelli programlar uygulayan kurumların çok sektörlü müdahaleler planlamasına duyulan ihtiyacı göstermektedir.
- Hanelerin çoğunluğunun pandemi öncesinde Halk Eğitim Merkezi (HEM) kurslarına katılmadığı tespit edilmiştir. Pandemi nedeniyle erişim seviyeleri de olumsuz etkilenmiştir. Kırsal alanlardaki HEM'lerin sınırlı olması ile bağlantılı olarak, kırsal nüfusun HEM'lere daha az erişime sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, katılım Iraklı haneler arasında ve Marmara ve İç Anadolu ve Diğer bölgelerde en düşük olarak belirlenmiştir. Düşük erişim seviyelerinin arkasındaki nedenleri daha iyi anlamak ve müdahaleleri buna göre planlamak gerekmektedir.
- Büyük bir çoğunluğun çalışma durumu, önceki turlarda olduğu gibi olumsuz yönde değişmiştir. Bu, özellikle, İhtiyaç Analizi'nin araştırma alanlarına (yani, aylık giderleri ve temel ihtiyaçları karşılayabilme, gelir ve yardıma erişim vb.) göre nüfus grupları bakımından sosyo-ekonomik açıdan en savunmasız olarak tanımlanan Afgan ve İranlı

haneler için geçerlidir. Çalışma durumu etkilenenlerin büyük çoğunluğu önümüzdeki dönemlerde iş bulma konusunda umutludur.

- Önceki turlarda olduğu gibi, katılımcıların büyük çoğunluğu aylık harcamalarını ve temel ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadıklarını belirtmektedir. Bu turda ilk kez, gıda harcamaları haneler için karşılanması en zor maliyet olarak sıralanmış ve bu giderlerin karşılanamaması için benimsenen en yaygın başa çıkma mekanizmasının gıda harcamalarının azaltılması olduğunu belirtmiştir. Bu, ek koruma riskleri ve zararlı başa çıkma mekanizmalarıyla sonuçlanabilecek gıda güvenliği konusunda artan bir endişeye işaret etmektedir.
- Bulgular, koruma ihtiyaçları arasında, ve koruma ile temel ihtiyaçlar ve eğitim gibi diğer alanlar arasındaki kesişimselliği ve aralarındaki bağlantıları açıkça doğrulamaktadır. Bu, toplulukların karşılaştığı çok yönlü koruma sorunlarını ele almak üzere 3RP kapsamında entegre ve sektörler arası programlamanın gerekliliğini açıkça göstermektedir.
- Katılımcılar, korumaya ilişkin ve topluluk düzeyinde endişelerini bildirmeye devam etmektedir. Bu turda özellikle İranlılar için, bireysel olarak ve topluluk düzeyinde artan stres düzeyinin en yaygın koruma endişesi şekli olduğu görülmektedir. Bireysel ve toplumsal düzeylerde artan stres ve kaygının potansiyel etkisinin ve sonuçlarının daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Yasal hizmetlerle ilgili olarak açıkça tanımlanan hizmet sağlayıcıların kapasitesi, mevcudiyeti ve erişilebilirliği ile toplum ihtiyaçları arasındaki boşluk, sektör ortaklarının yasal kapasiteleri, ya doğrudan hizmet sağlamak ya da güçlendirilmiş kurumlar-arası yönlendirmeler yoluyla artırılmalıdır. Savunuculuk, ayrıca Barolar da dâhil olmak üzere yasal hizmetlerin/hizmet sağlayıcıların kapasitesinin ve erişilebilirliğinin artırılması için gereklidir.
- Dijital okuryazarlık ve dijital araçlara erişimle ilgili bulgular göz önüne alındığında, ortakların (hem koruma hem de koruma sektör dışındaki) karma hizmet sunumu modalitesine geçişi göz önünde bulundurmaları ve koşullar izin verdiğinde, erişim faaliyetleri de dâhil olmak üzere yüz yüze hizmet sunumuna geri dönmeleri önemle tavsiye edilmektedir. Ankete katılanların yaklaşık yarısının dijital araçların eksikliği nedeniyle hizmetlere erişimi yok gibi görüldüğünden, özellikle en hassas durumda olan ve özel ihtiyaç sahibi bireyleri hedefleyecek şekilde dijital araçlara ilişkin kalemlerin bütçelere

eklenmesiyle ilgili olarak fon sağlayan kuruluşlarla savunuculuk, hak ve hizmetlere zamanlı ve etkin bir şekilde erişim hizmet sağlamak için kritik olacaktır.

Sonraki Adımlar

- Analiz bulguları (bu Rapor ve interaktif [PowerBI Dashboard](#) üzerinden) 3RP ve diğer koordinasyon platformlarında geniş çaplı olarak paylaşılacaktır.
- 3RP 2022 metni değişikliğe tabi olmayacak olsa da, Koruma Ortaklarına, bu ve önceki Kurumlar-Arası Koruma İhtiyaç Değerlendirmesi turlarının bulgularına dayalı olarak proje başvurularının kapsamı ve içeriği hakkında rehberlik ve öneriler sağlanacaktır.
- Bulguların yaygın olarak paylaşılması ve bulgulara atıfta bulunulması, kanıta dayalı programlama ve uygulamayı güçlendirmenin yanı sıra çeşitli paydaşlarla savunuculuk çabalarını bilgilendirmeyi amaçlayacaktır.
- Koruma Sektörü ortakları ile iştişare halinde, bu değerlendirmelerin sıklığının yılda iki kez (Ocak-Temmuz döngüsü) olacak şekilde azaltılması ve bu genel değerlendirmelerin ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek, engeli olan bireyler, ocuk koruma ve TCDş gibi hedefli, tematik değerlendirmelerle tamamlanması kararlaştırılmıştır.

Ek

Ek I. İhtiyaç Analizi Sürecine İlişkin Ek Bilgiler

4. tur için sürece dair (aracın geliştirilmesi de dahil olmak üzere) atılan adımlar aşağıda ana hatlarıyla detaylandırılmıştır.

- **Metodoloji:** Çalışmanın temel amacı, COVID-19 pandemisinin mülteci toplulukları üzerindeki değişen etkisi ile hizmetlere yüz yüze erişim, bilgiye erişim ve toplulukların salgın karşısında geliştirdiği başa çıkma stratejilerini anlamak olmuştur. Bu amaçla, çok paydaşlı bir koruma ihtiyaç değerlendirme aracı geliştirilmiştir. Çeşitli coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren ortaklar, görüşmeleri telefon yoluyla gerçekleştirmiştir. Ortaklar arasında güçlü saha düzeyinde koordinasyon, mükerrer aramanın önlenmesini sağlamaktadır.
- **Örneklem:** Analizin çok paydaşlı doğası göz önünde bulundurularak, basit bir rastgele örneklem yöntemi olan olasılık temelli örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Daha geniş mülteci nüfusuna dair istatistiğe erişim kısıtlamaları olsa da, mevcut veri kümelerinin örneklem yanlılığını en aza indirecek düzeyde temsili olduğu düşünülmektedir. Örneklem boyutu, mevcut veri kümelerinin boyutu ve coğrafi dağılım görüşmelerinin ardından belirlenmiştir. 750 Suriyeli, 125 Afgan, 109 Iraklı, 77 İranlı ve diğer uyruklardan 39 kişiden oluşan 1.100 hedef mülteci konusunda anlaşmaya varılmıştır. Örneklem, her ortağın kendi veritabanında kayıtlı olan vaka sayısından elde edilmiştir. Toplum temelli kuruluşlar, belge ve kayıt bekleyen kişiler örneklemini de dâhil etmek için 4. tura dâhil edilmiştir.
- **Coğrafi Dağılım:** Uygulama tüm koruma ortaklarına açık olduğu için, farklı koordinasyon merkezlerinde salgının etkilerini tespit edip karşılaştırmak üzere dört bölge oluşturulmuştur. Tüm ortaklardan, her bir bölgede yaşayan toplam mülteci nüfusuna oranla temsili bir kişi sayısı belirtmeleri istenmiştir.
- **Veri Toplama ve Analiz:** Uygulamada yer alan kurumlarla birlikte ortak bir koruma ihtiyaç değerlendirme anketi hazırlanmıştır. Bulguları mevcut değerlendirmelerle karşılaştırabilmek için, halihazırda gerçekleştirilmiş veya planlanan anketlerle uygunluk düzeyi tasarım aşamasında düşünülmüştür. Sorular Kobo Toolbox'a yüklenmiştir. Kurumlar tarafından belirlenen odak noktaları aracın kullanımıyla ilgili eğitim almıştır.